

# JAAARSTUKKEN 2017

Jaarverslag en jaarrekening van  
Regio Rivierenland over 2017



*Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 10 gemeenten, te weten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.*

Versie voor Algemeen Bestuur d.d. 20 juni  
2018

# Wat vindt u in de jaarstukken 2017:

Leeswijzer en toelichting op de programma-indeling 3

De jaarstukken 2017 samengevat 5  
*Een overzicht van de relevante aspecten in de jaarrekening worden hier toegelicht.*

Besluitvorming over de jaarstukken 2017 8  
*Het besluitvormingsproces omtrent deze jaarstukken in beeld.*

## Jaarverslag: de programmaverantwoording

*Per programma brengen we in beeld wat we bereikt hebben en welke kosten dit met zich meebracht.*

Programma 1 - Regionale samenwerking 10  
Programma 2 - Contractgestuurde dienstverlening 15

Programma's

## Jaarverslag: de paragrafen

*In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de jaarstukken over de thema's die voor onze regio relevant zijn.*

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 20  
Paragraaf 2 - Onderhoud kapitaalgoederen 23  
Paragraaf 3 - Bedrijfsvoering 24  
Paragraaf 4 - Financiering 26  
Paragraaf 5 - Verbonden partijen 29

Paragrafen

## Jaarrekening



*De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.*

1. Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop 30  
2. De balans per 31 december 2017 en de toelichting daarop 38  
3. Stand van zaken investeringskredieten 47

Financiën

## Bijlagen

1. Overzicht van de gemeentelijke bijdrage 2017 48  
2. Controleverklaring 49

Meer informatie kunt u vinden op onze website:   <http://www.regiorivierenland.nl/>

## Opzet van de jaarstukken

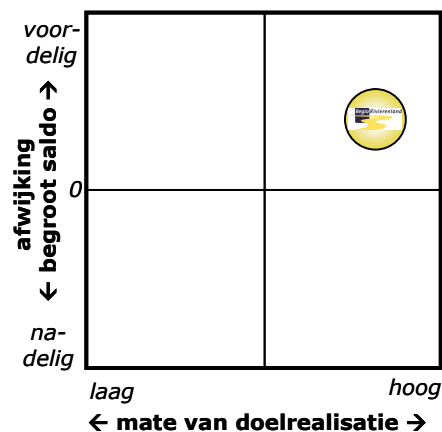
Deze jaarstukken gaan in op de realisatie van de doelstellingen uit de programmabegroting 2017 van Regio Rivierenland. Tevens geven we een financiële verantwoording.

Op 12 oktober 2017 is de Bestuursrapportage 2017 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Daarin hebben we de op peildatum 1 juli 2017 verwachte uitkomsten aan het einde van het jaar gerapporteerd en afwijkingen toegelicht. Per programmaonderdeel zijn daarin de volgende vragen ten aanzien van resultaat, tijd en middelen gesteld:

- 1) Resultaat: Lukt het om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren?
- 2) Tijd: Is het gewenste (deel)resultaat eind 2017 gerealiseerd?
- 3) Middelen: Zijn de toegekende middelen toereikend?

Door middel van kleuren hebben we de antwoorden op die vragen aangegeven en vervolgens toegelicht.

In de programmaverantwoording van het jaarverslag staan we stil bij de situatie per 31 december 2017. Per programma geven we met behulp van een matrix zoals hieronder weergegeven de eindbalans van de gerealiseerde doelstellingen aan.



Het bolletje geeft de eindbalans van het desbetreffende programma aan. Des te verder het bolletje naar rechts staat (op de horizontale as), des te hoger is de mate van doelrealisatie (de mate waarin de beleidsinhoudelijke afspraken gerealiseerd zijn). Hoe verder het bolletje in de matrix (op de verticale as) van de 0-lijn afstaat, hoe groter de financiële afwijking ten opzichte van het begrote saldo voor bestemming. Per programma geven we een beknopte toelichting op de gepresenteerde eindbalans. Met betrekking tot de middelen presenteren we in een tabel de afwijkingen van het totale programma ten opzichte van de begroting na wijziging.

Vervolgens geven we een overzicht van het neergezette inhoudelijk resultaat per programmaonderdeel. Daarbij maken we een vergelijking met onze prognose bij de bestuursrapportage 2017. De betekenis van de kleuren bij die prognose was:

### Inhoudelijk resultaat berap: Lukt het om de beleidsinhoudelijke afspraken te realiseren?

- Ja, dit gaat zeker lukken     Niet zeker of dit gaat lukken     Nee, dit gaat niet lukken

Per programmaonderdeel geven we nu aan of het per 31 december 2017 geheel (groen), grotendeels wel (geel) of grotendeels niet (rood) gelukt is om de in de programmabegroting 2017 opgenomen doelstellingen te realiseren.

Principieel gezien betekent 'grotendeels gehaald' een rode score. Aangezien dit geen recht doet aan de bereikte resultaten is door middel van de kleur geel een nuancering aangebracht. De afwijking op tijd komt niet meer terug, aangezien het er om gaat of we de doelstellingen in 2017 hebben gehaald. Vertraging betekent niet gehaald. De inhoudelijke en financiële afwijkingen worden bij ieder programma afzonderlijk toegelicht samen met eventuele wijzigingen in de risico's.

## Schematisch overzicht programma-indeling

<b>Begroting/Jaarrekening 2017</b>
<b>Programma 1:</b> Regionale samenwerking
<b>Programma 2:</b> Contractgestuurde dienstverlening
<b>Voordeel huisvestingskosten:</b> Resultaten bij de verhuur van (bedrijfs)panden

### Toelichting programma-indeling

In de programma's wordt een onderscheid gemaakt tussen de bestuurlijke en beleidsmatige ondersteuning van de Regio (Programma 1. Regionale samenwerking) en het uitvoerende (dienst)onderdeel van de Regio (Programma 2. Contractgestuurde dienstverlening). De kosten van de regionale samenwerking zijn opgenomen in programma 1. In programma 2 zijn de kosten van de uitvoeringstaken bij Contractgestuurde dienstverlening verantwoord.

In Programma 1 zijn ook de algemene dekkingsmiddelen, de resultaten van de treasury-activiteiten en het budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Ook de last uit hoofde van te betalen vennootschapsbelasting over de resultaten van ondernemingsactiviteiten is als centrale post binnen programma 1 Regionale samenwerking verantwoord.

Het voordeel Huisvestingskosten is als aparte resultaatpost in de begroting en de jaarrekening opgenomen.

# De jaarstukken 2017 samengevat

## Terugblik op 2017 - inhoudelijk

Het jaar 2017 heeft o.a. in het teken gestaan van een structuurwijziging. Maar meer in het uitvoeren van het ambitiedocument, de start van FruitDelta, de besluitvorming rond de startnotities en het opstellen van de dienstverleningsovereenkomst Wmo/Jeugd tussen 8 gemeenten. Tevens heeft de implementatie van Basismobiliteit/Versis geleid tot tevredenheid.

Vanaf 1 mei 2017 zijn Huug Derksen en Janneke Hakkert gestart als nieuwe leiding van Regio Rivierenland. Huug als secretaris-directeur en Janneke als manager contractgestuurde dienstverlening.

Het jaar 2017 is het eerste volle jaar dat er uitvoering is gegeven aan het ambitiedocument 2016-2020. De eerste resultaten worden zichtbaar maar het is te vroeg om al conclusies te trekken. In 2018 zal een eerste tussentijdse evaluatie worden gedaan.

De start van FruitDelta krijgt qua beeldmerk steeds meer vorm. In 2017 is vooral aandacht besteed aan het neerzetten van het beeldmerk bij o.a. de kersenparty in Tiel, de inspiratiebijeenkomst rond het fruitcorso en het fruitcorso zelf. Als belangrijk vliegwiel heeft het regionaal investeringsfonds gediend. Het initiëren van haalbaarheidsstudies en uitvoeringsprojecten door middel van dit fonds diende vooral ter ondersteuning van het ambitiedocument met de daarin vermelde speerpunten. Het heeft ook positief gewerkt voor de naamsbekendheid van FruitDelta.

In 2017 hebben de portefeuillehouders van de 10 gemeenten aangegeven dat zij op het gebied van duurzaamheid, leefbaarheid en mobiliteit structurele afstemming in regionaal verband willen. Het programma wonen had al een structureel karakter. Middels startnotities is aan de gemeenteraden gevraagd of zij hiervoor toestemming gaven. Aan duurzaamheid en mobiliteit hebben 10 gemeenteraden hun goedkeuring gegeven en aan leefbaarheid 7 gemeenten.

Het programma "Inkoop Wmo/Jeugd" is vanaf 2015 een samenwerking tussen alle gemeenten geweest, waarbij Tiel de rol van centrumgemeente vervulde. Doel was dit programma structureel in te bedden binnen de 10 deelnemende gemeenten. Het programma functioneert goed maar de inbedding is niet gelukt. Aan Regio Rivierenland is door 8 gemeenten (Zaltbommel en Maasdriel niet) gevraagd om dit voor hen te verzorgen. Dit is bevestigend beantwoord door de Regio waarbij de tweede helft van 2017 is gebruikt voor het opstellen van een dienstverleningsovereenkomst.

Tot slot is de implementatie van Basismobiliteit (Versis) goed verlopen en dit heeft tot grote tevredenheid bij opdrachtgevers en vervoerden geleid.

Eindbalans per programma	1. Regionale samenwerking	2. Contractgestuurde dienstverlening
<p>Hiernaast en hieronder presenteren we per programma de eindbalans over 2017.</p> <p>In de leeswijzer is de opzet ervan toegelicht.</p> <p>In de programmaverantwoording geven we een nadere toelichting op de prestaties die we in 2017 hebben neergezet. Onder elke eindbalans vindt u een paginaverwijzing.</p>		
	<i>Meer informatie vanaf pagina 10</i>	<i>Meer informatie vanaf pagina 15</i>

## Terugblik op 2017 – financieel en organisatorisch

### Resultaten en ontwikkeling gemeentelijke bijdrage

- Er is alle reden om met tevredenheid terug te kijken naar 2017. De doelstellingen zijn goeddeels gerealiseerd, nieuwe projecten zijn geïnitieerd en de samenwerking met gemeenten en andere partners in de regio is in de volle breedte geïntensiveerd. Daarbij zijn alle taken uitgevoerd binnen de budgettaire kaders van de begroting.
- Via de bestuursrapportage hebben we een aantal budgetten in de begroting 2017 bijgesteld, waaronder de instelling van een budget voor Lobby & Branding van € 120.000. Het nieuwe budget voor Lobby & Branding is in 2017 volledig besteed en ingezet voor het gastheerschap Fruitcorso, de inspiratiebijeenkomst rondom het Fruitcorso, de Kersenparty, deelname KLM Open, communicatie & promotiemateriaal en de opstelling van een strategisch plan Lobby & Branding.
- De gemeentelijke bijdrage is in de bestuursrapportage gehandhaafd op een bedrag van € 1.670.000, gelijk aan het bedrag dat in de programmabegroting 2017 is geraamd.
- De jaarrekening 2017 sluit met een positief resultaat van € 172.000. De financiële voordelen met een structureel karakter zijn voor het grootste deel al meegenomen in de programmabegroting 2018 en werken ook door naar de programmabegroting 2019, die in het voorjaar van 2018 wordt opgesteld.
- Het positieve resultaat van € 172.000 bestaat uit het gerealiseerde resultaat bij programma 1 Regionale samenwerking (in totaal een voordeel van € 139.000) en het voordeel huisvestingskosten (een voordeel t.o.v. de begroting van € 33.000).
- Bij Contractgestuurde dienstverlening zijn de tarieven in 2017 slechts beperkt gestegen (Sociale recherche) of zelfs gedaald (Inkoopbureau). In totaal is bij de contractactiviteiten een positief financieel resultaat gerealiseerd van € 43.000. Dit mooie resultaat is bereikt door het uitvoeren van extra opdrachten, waaronder een grootschalig Wmo-onderzoek voor meerdere gemeenten door onze rechercheurs, procesondersteuning bij aanbestedingstrajecten van Avri en het contractmanagement voor Wmo-diensten door ons Inkoopbureau. Het resultaat van € 43.000 is afgestort naar de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.

### Overige ontwikkelingen met financiële gevolgen

- We hebben de ICT-dienstverlening voor Avri in 2017 gecontinueerd en daarvoor een vergoeding ontvangen. De met Avri afgesproken vergoeding voor de ICT-dienstverlening was niet volledig kostendekkend, maar binnen het totaal van onze begroting hebben we dit financiële nadeel kunnen opvangen. Voor het begrotingsjaar 2018 moeten nog afspraken met Avri worden gemaakt. De financiële consequenties zijn afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming over continuering van onze ICT-dienstverlening aan Avri.
- De uitgaven in het kader van het glasvezelproject (realisatie van breedband voor 12.000 adressen in de buitengebieden van Rivierenland) worden voorgefinancierd door Regio Rivierenland. In 2017 is in totaal een bedrag van € 345.000 besteed. Voorfinanciering gebeurt via de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.
- GGD Gelderland-Zuid heeft per 1 juli 2018 de huur opgezegd. De huurderiving bedraagt op jaarbasis € 341.000 (prijspeil 2018). Er ontstaat voor de Regio een financieel nadeel, maar de omvang hiervan kan nog niet worden vastgesteld en is afhankelijk van de afspraken die gemaakt worden en de bestuurlijke besluitvorming rondom de nieuwe huisvestingssituatie.

## Financiële kerncijfers 2017

Resultaat jaarrekening 2017 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Resultaat voor mutaties van reserves		Resultaat na mutaties reserves
	Begroot t/m AB dec	Rekening 2017	Rekening 2017
1. Regionale samenwerking	352-	230-	139
2. Contractgestuurde dienstverlening	203-	91-	0
<b>Totaal van de programma's</b>	<b>555-</b>	<b>321-</b>	<b>139</b>
Voordeel huisvestingskosten	0	33	33
<b>RESULTAAT</b>	<b>555-</b>	<b>288-</b>	<b>172</b>

Relatieve afwijking jaarrekening ten opzichte van begroting t/m AB december			
	Lasten	Baten	Gem. bijdrage
1. Regionale samenwerking	-21,7%	-20,3%	ja
2. Contractgestuurde dienstverlening	1,1%	3,1%	nee
<b>Totaal van de programma's</b>	<b>-7,6%</b>	<b>-6,2%</b>	<b>0,0%</b>

De lasten bij programma 1 zijn € 777.000 lager dan begroot (een afwijking van 21,7%). Dit wordt veroorzaakt door lagere uitgaven bij de RIF-projecten (Regionaal Investeringsfonds) én door lagere bedrijfsvoeringskosten.

De gemeenten hebben € 3 per inwoner bijgedragen aan het RIF. De uitgaven in 2017 hebben enkel betrekking op voorschotbetalingen van de toegekende projectsubsidies uit de 1e ronde (toegekende subsidies voorjaar 2017). De voorschotbetalingen op de toegekende projectsubsidies RIF van de 2e ronde (van eind 2017) zijn in januari 2018 gedaan. De uitbetalingen van projectsubsidies RIF lopen door naar 2018. Ook de lagere realisatie van de baten bij programma 1 (een afwijking van 20,3%) wordt veroorzaakt door de doorloop van RIF-projecten naar 2018. De per 31 december 2017 niet bestede middelen van het RIF zijn gereserveerd in de balans.

Een meer uitgebreide toelichting van de afwijkingen is opgenomen bij de verschillenanalyse achterin deze jaarrekening.

*De jaarrekening op pagina 30 en verder biedt uitgebreide financiële informatie en toelichtingen.*

# Besluitvorming over de Jaarstukken 2017

Jan./febr. 2018    **Ambtelijke voorbereiding**



7 maart 2018    **Vaststelling concept jaarstukken Dagelijks Bestuur**



20 juni 2018    **Vaststelling jaarstukken door het Algemeen Bestuur**

Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland, gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur tot vaststelling van de jaarstukken 2017,

**BESLUIT:**

1. De programmarekening 2017 vast te stellen conform voorliggend ontwerp.
2. In te stemmen met de begrotingsoverschrijdingen van de lasten bij programma 2 Contractgestuurde dienstverlening, omdat deze overschrijdingen zijn gedekt door rechtstreeks met de lasten samenhangende extra inkomsten.

Het resultaat vóór mutaties van reserves bedraagt € 288.000 nadelig. Het bedrag van de toevoegingen en onttrekkingen van de reserves komt uit op een onttrekking van per saldo € 460.000. Het gerealiseerde resultaat bedraagt daardoor € 172.000 voordelig. Hierin is ook het voordeel van de huisvestingskosten van € 33.000 verwerkt.

Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland is bevoegd te beschikken over het saldo van de jaarrekening 2017. Het overschot is in de balans opgenomen onder het eigen vermogen als 'Nog te bestemmen resultaat'.

Ten aanzien van de reserves in de jaarrekening 2017 van Regio Rivierenland is op de volgende pagina een samenvattende toelichting opgenomen. Met het vaststellen van de jaarrekening 2017 worden de mutaties van de reserves geformaliseerd.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 20 juni 2018.

De secretaris,

drs. L.H. Derksen

De voorzitter,

ir. J. Beenakker



In onderstaand overzicht zijn de bedragen opgenomen, die in de jaarrekening 2017 zijn ingezet vanuit reserves en de bedragen die naar reserves zijn afgestort. Voor een meer uitvoerige beschrijving wordt verwezen naar de toelichting op de balansposten bij het onderdeel vaste passiva.

**Toevoegingen aan reserves in de jaarrekening 2017:**

Risicoreserve CgD (overschotten bij de uitvoeringstaken van CgD)	66.000
Totaal toevoegingen reserves (programma 2)	<u>66.000</u>

**Inzet van reserves in de jaarrekening 2017:**

Inzet reserves programma 1 Regionale samenwerking *)	369.000
Inzet reserves programma 2 Contractgestuurde dienstverlening **)	<u>157.000</u>
Mutaties reserves, per saldo een onttrekking van	<u>460.000</u>

\*) De inzet van reserves bij programma 1 heeft betrekking op:

Inzet reserve Speerpuntberaden	13.000
Inzet reserve Klimaatbeheersing	6.000
Voorfinanciering uitgaven glasvezelproject via de risicoreserve CgD	345.000
Inzet revolverend fonds voor de financiering van projecten	<u>5.000</u>
Totaal	<u>369.000</u>

\*\*\*) Inzet van reserves bij programma 2, te specificeren als volgt:

Inzet RMC-reserve t.b.v. financiering uitvoering RMC-taken en bekostiging RMC-projecten	134.000
Inzet risicoreserve CgD t.b.v. financiering tekorten bij uitvoeringstaken van CgD	<u>23.000</u>
Totaal	<u>157.000</u>

Het resultaat bij de uitvoeringstaken van Contractgestuurde dienstverlening komt per saldo uit op een plus van € 43.000. Dit bedrag is afgestort naar de risicoreserve CgD. De uitvoering van taken en projecten op het gebied van voortijdige schoolverlaters (RMC) wordt gefinancierd door rijksbijdrage, projectsubsidies en inzet van de in het verleden opgebouwde RMC-reserve.

## Totaaloverzicht resultaten 2017













Eindbalans gerealiseerde doelstellingen 2017		Beknopte toelichting
	<p>Belangrijkste thema's in 2017 binnen dit programma waren het op de kaart zetten van FruitDelta Rivierenland door middel van de drie speerpunten vanuit het ambtiedocument. Om de cross-overs tussen de speerpunten (Agribusiness, Recreatie &amp; Toerisme en Economie &amp; Logistiek) te stimuleren is het Regionaal Investeringsfonds door de 10 gemeenten in het leven geroepen.</p> <p>De regionale agendacommissie is geëvalueerd en de structuur van de vergaderingen van het dagelijks en algemeen bestuur is aangepast.</p> <p>In 2017 zijn buiten de normale regiomiddagen ook twee collegemiddagen gehouden. Doel is een goede positiebepaling voor onze regio t.o.v. Provincie Gelderland, de regering in Den Haag en Brussel. Ook de samenwerking met de deelnemende gemeenten is verder uitgebouwd door zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau de vraag steeds beter op te halen en expliciet te maken.</p>	
<p><i>Toelichting op successen en afwijkingen vindt u op de komende pagina's.</i></p>		

Programma 1 Bedragen x € 1.000	Begroting 2017		Rekening 2017	Afwijking
	primitief	t/m AB dec		
Lasten	2.213	3.579	2.802	777- V
Baten	243	1.441	786	655- N
<b>Subtotaal</b>	<b>1.970-</b>	<b>2.138-</b>	<b>2.016-</b>	<b>122 V</b>
Gemeentelijke bijdrage	1.786	1.786	1.786	0
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>184-</b>	<b>352-</b>	<b>230-</b>	<b>122 V</b>
Onttrekking reserve	184	352	369	17 V
Storting reserve	0			0
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>139</b>	<b>139 V</b>

V=voordelig; N= nadelig

Zowel de baten als de lasten zijn aanzienlijk lager dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de doorloop naar 2018 van projecten die vanuit het Regionaal Investeringsfonds (RIF) worden gesubsidieerd. De gemeenten hebben in 2017 € 3 per inwoner (in totaal € 715.000) bijgedragen. In 2017 zijn voorschotbetalingen gedaan voor gehonoreerde projecten uit de 1e ronde voor in totaal € 93.000. De voorschotbetalingen voor projecten uit de 2e ronde zijn in januari 2018 gedaan. Het nog beschikbare saldo voor RIF-projecten op 31 december 2017 van € 622.000 is gereserveerd in de balans.

Een gedetailleerde financiële verschillenanalyse per programma, inclusief de impact van de afwijkingen op de gemeentelijke bijdrage, vindt u bij het onderdeel 'Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop' vanaf pagina 30.

Realisatie per programmaonderdeel	Inhoudelijk resultaat		Middelen x € 1.000		Gewijzigde risico's
	Prognose Berap	Realisatie 2017	Lasten	Baten	
1. Belangenbehartiging en profilering van het Rivierengebied.					-
2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen binnen Regio Rivierenland.					-
3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regio-middagen.					-
4. Bijdrage leveren aan samenwerkingsvraagstukken.					-
5. Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020.					-
6. Genereren van geldstromen en subsidies.					-
			2.802	2.572	

De baten en lasten worden in de financiële administratie niet afzonderlijk geregistreerd op basis van de opsomming in bovenstaande tabel. De financiële administratie is op andere wijze ingericht. Daarom is alleen een totaal bedrag vermeld van de baten en lasten. Ook zitten in dit programma posten die niet onder de genoemde specifieke beleidsonderdelen vallen of een meer algemeen karakter hebben en betrekking hebben op het totaal van de begroting en jaarrekening (o.a. budget voor onvoorzien uitgaven en de last vennootschapsbelasting).

## Succes in beeld



### **FruitDelta Rivierenland in de kijker**

Lobby & branding, een belangrijke opgave uit het Regionale uitvoeringsprogramma 2016-2020, heeft in 2017 vorm gekregen. In maart heeft het beeldmerk FruitDelta Rivierenland zijn officiële start gekend. Deze merknaam moet ervoor zorgen dat de uitvoering van het ambitiedocument beter wordt geïdentificeerd.



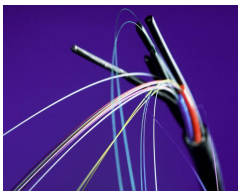
### **Steun in de rug voor initiatiefnemers projecten**

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van FruitDelta Rivierenland is er speciaal voor ondernemers en ondernemende inwoners met goede projectplannen en eigen kapitaal. Met de verleende subsidie wordt er een steun in de rug gegeven voor het realiseren van hun plannen die bijdragen aan de regionale ambities van FruitDelta Rivierenland.



### **Geld voor aanpak van de rijkswegen**

Voor de A2 zijn in 2017 afspraken gemaakt om infrastructurele knelpunten aan te pakken. Rijk, de provincies Noord-Brabant en Gelderland, de gemeente Den Bosch en Regio Rivierenland hebben afspraken gemaakt over een pakket quick win maatregelen en onderzoek naar lange termijn oplossingen. Op korte termijn worden knelpunten in het onderliggend wegennet, verbetering van fiets, trein, bus en autoverbindingen aangepakt. Het ministerie reserveert € 430 miljoen voor dit traject.



### **Groot animo voor glasvezelnetwerk in de regio**

Uit de interessepeiling blijkt dat inwoners van de regio graag meerdere diensten via een glasvezelnetwerk willen afnemen. Marktpartijen bieden de komende drie jaar geen concrete oplossingen voor snel internet. Voor ons voldoende reden om door te gaan met het realiseren van glasvezel in het gehele buitengebied van de regio. De implementatiefase van breedband kan worden gestart als het sein groen vanuit Brussel gegeven wordt.

## Toelichting op afwijkingen per programmaonderdeel

Per programmaonderdeel waarin sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking of van gewijzigde risico's volgt hieronder een toelichting.

Op alle onderdelen hebben we de doelstellingen uit de programmabegroting 2017 gerealiseerd. De taken op het gebied van de regionale samenwerking, bestuursondersteuning en projectfacilitering zijn overeenkomstig de met de gemeenten gemaakte afspraken uitgevoerd binnen de budgettaire kaders van de begroting.

### Ad 1. Belangenbehartiging en profilering van het Rivierengebied

De belangrijkste ontwikkelingen binnen dit onderwerp zijn Lobby & Branding en het Regionaal Investeringsfonds.

#### **Lobby & Branding/FruitDelta Rivierenland**

Om het beeldmerk FruitDelta Rivierenland meer inhoud te geven zijn er twee sporen bewandeld. Het bestuur van de Regio heeft de colleges van onze gemeenten uitgenodigd mee te denken over de totstandkoming van een strategisch document over Lobby & Branding. Daarvoor zijn twee bijeenkomsten gehouden.

In de uitvoering heeft het beeldmerk FruitDelta Rivierenland inhoud gekregen bij de Kersenparty in Tiel, de inspiratiebijeenkomst rondom het Fruitcorso in Tiel en uiteraard het Fruitcorso zelf.

#### **Regionaal investeringsfonds**

De uitvoering van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) heeft FruitDelta ook behoorlijk op de kaart gezet. Tweemaal per jaar kan er bij het loket van het RIF worden aangeklopt voor een bijdrage. De projectplannen zijn onderverdeeld in haalbaarheidsstudies en uitvoeringsprojecten.

De Economic Board (EB) van het RIF beoordeelt en honoreert als onafhankelijk adviesorgaan de aanvragen die binnenkomen. De EB bestaat uit vertegenwoordigers van ondernemers, onderwijs, onderzoeksorganisaties, overheid en ondernemende inwoners. De EB deelt ook kennis, kunde en contacten uit het eigen netwerk.

In de eerste ronde zijn 13 initiatieven gehonoreerd en 18 in de tweede ronde. De gehonoreerde initiatieven hebben veel cross-overs tussen de drie speerpunten uit het Regionale Ambitiedocument 2016-2020 en hebben een geografische spreiding in de regio.

### Ad 2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen

In gesprekken met leden van het algemeen bestuur blijkt dat de huidige frequentie van vergaderingen (vier keer per jaar) leidt tot afstand van de regio. Bij het dagelijks bestuur is een omgekeerd effect. Door de hoge frequentie (twee keer per maand) en het bekleden van de voorzittersrol bij de drie speerpunten is grote betrokkenheid met de regio ontstaan.

Om aan beide signalen tegemoet te komen heeft het algemeen bestuur een andere vergaderstructuur goedgekeurd. Het dagelijks bestuur zal alleen lopende operationele zaken behandelen en verder fungeren als agendacommissie voor het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur gaat om de 6 weken vergaderen en zal ook de voorzitters voor de speerpunten en andere beleidsonderwerpen (duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, breedband en wonen) aanwijzen.

### Ad 3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regiomiddagen.

Geen bijzonderheden.

#### **Ad 4. Bijdrage leveren aan samenwerkingsvraagstukken.**

Ten behoeve van 'Governance verbetering' heeft Regio Rivierenland met twee partners een proces doorlopen met als doel om de samenwerking te versterken en de bijdragen aan de regionale ambities te optimaliseren. Dit vloeit voort uit de opgave Innovatie en Duurzaamheid, waar het versterken van netwerken een vraagstuk is.

De prestatieafspraken voor het speerpunt Recreatie & Toerisme tussen de 10 gemeenten en RBT Rivierenland zijn geactualiseerd en ondertekend.

Ook voor de Logistieke Hotspot Rivierenland was en is er sprake van een governance uitdaging. De pionierende rol van deze organisatie heeft een significante bijdrage geleverd aan de huidige positionering van de regio als 4<sup>e</sup> hotspot van Nederland. We dragen er aan bij om een passende (governance)vorm te geven aan een meer ondernemersgedreven organisatie die ook een belangrijke rol kan vervullen in de bovenregionale samenwerking Logistics Valley. Dit is een samenwerking tussen drie regio's in het zuiden van de Provincie Gelderland op het gebied van Agribusiness en Logistiek in de corridor.

#### **Ad 5. Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020**

Binnen het regionale uitvoeringsprogramma 2016-2020 lag de focus op de opgaven Lobby & Branding, Ruimtelijke Keuzes en regelgeving, Innovatie en Duurzaamheid, Toeristisch aanbod en Agribusiness en Samenleving. Over de stand van zaken is tweemaal een notitie opgesteld voor de colleges en gemeenteraden.

#### **Ad 6. Genereren van geldstromen en subsidies**

Geen bijzonderheden

## **Achtergronden bij dit programma**

### **Producten**

Tot dit programma behoren de volgende producten:

- Algemene bestuursondersteuning
- Speerpunten (speerpuntberaden & beleidsondersteuning) en projecten
- Onvoorziene uitgaven
- Renteresultaat
- Vennootschapsbelasting

*Meer informatie is te vinden op onze website.*



# Programma 2 – Contractgestuurde dienstverlening

## Totaaloverzicht resultaten 2017

















Programma 2 Bedragen x € 1.000	Begroting 2017		Rekening 2017	Afwijking	
	primitief	t/m AB dec			
Lasten	2.580	5.890	5.952	62	N
Baten	2.411	5.687	5.861	174	V
<b>Subtotaal</b>	<b>169-</b>	<b>203-</b>	<b>91-</b>	<b>112</b>	<b>V</b>
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0	
<b>Resultaat voor bestemming</b>	<b>169-</b>	<b>203-</b>	<b>91-</b>	<b>112</b>	<b>V</b>
Onttrekking reserve	169	203	157	46-	N
Storting reserve			66	66	N
<b>Resultaat na bestemming</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	

V=voordelig; N= nadelig

Een gedetailleerde financiële verschillenanalyse per programma, inclusief de impact van de afwijkingen op de gemeentelijke bijdrage, vindt u bij het onderdeel 'Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop' vanaf pagina 30.

De financiële administratie is ingericht en uitgesplitst naar de verschillende teams/taakvelden. De uitsplitsing van de baten en lasten per programma-onderdeel in onderstaande tabel (op de volgende pagina) sluit hierop aan.

Realisatie per programmaonderdeel	Inhoudelijk resultaat		Middelen x € 1.000		Gewijzigde risico's
	<i>Prognose Berap</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Lasten</i>	<i>Baten</i>	
1. Begeleiding, monitoring en terugplaatsing van jongeren zonder startkwalificatie van 18-22 jaar			838	729	-
2. Initiëren van projecten gericht op de doelgroep van RMC			147	122	-
3. Uitvoering van (een gedeelte van) de leerplichtfunctie voor de deelnemende regiogemeenten			518	518	-
4. Preventieve en repressieve werkzaamheden sociale zaken voor de regiogemeenten (Sociale Recherche)			623	600	-
5. Inkoopondersteuning en advies voor de regiogemeenten			396	447	-
6. Participeren en waar mogelijk initiëren van acties op het gebied van samenwerking en shared services en het initiëren van projecten					-
7. Coördineren en beheren van de uitvoering van Versis/ Basismobiliteit			3.430	3.445	-
			5.952	5.861	



## Succes in beeld

	<p><b>Goede start RMC-project Onzichtbare jongeren</b></p> <p>Voor de komende jaren is de nieuwe regionale aanpak voortijdig schoolverlaten vastgesteld. Hierin is opgenomen dat met een gezamenlijke aanpak toegewerkt wordt na een sluitende aanpak, zodat geen jongere meer tussen wal en schip valt. Onzichtbare jongeren zijn jongeren die geen startkwalificatie hebben, geen inschrijving bij een opleiding, geen inkomen uit werk en geen uitkering bij gemeente of UWV. Een deel van deze jongeren is bij RMC in beeld. Op basis van onderzoek wordt er naar verwachting in 2018 een groep van ca. 60 jongeren extra gemonitord en begeleid.</p>
	<p><b>Succesvolle invoering van Basismobiliteit (Versis)</b></p> <p>Sinds 1 januari 2017 is het regionale vervoersysteem Versis operationeel. Hierbij is sinds de start het sociaal-recreatieve Wmo-vervoer (de voormalige Regiotaxi) ondergebracht. De kwaliteit van het vervoer is op orde. In totaal zijn ongeveer 167.000 ritten uitgevoerd waarvan de stiptheid circa 95% bedroeg. In de loop van het eerste jaar is een toename van het gebruik duidelijk zichtbaar. Vanaf schooljaar 2018/2019 wordt ook het leerlingenvervoer van de gemeente Tiel onder de vlag van Versis uitgevoerd.</p>
	<p><b>Uitvoering Wmo/Jeugd staat in de startblokken</b></p> <p>Taken ten aanzien van Wmo en Jeugdhulp zijn ook na de decentralisatie nog volop in ontwikkeling. In de regio hebben 8 gemeenten besloten samen te werken op het terrein van Wmo en Jeugdhulp. Deze samenwerking leidt uiteindelijk tot een betere kwaliteit voor de cliënt en efficiëntere werkwijzen voor de zorgaanbieders en gemeenten. De ervaring van de afgelopen jaren in een Programmabureau Wmo/Jeugd heeft geleerd dat deze samenwerking waardevol is. Deze wens tot samenwerking is na een intensief traject geformaliseerd met een dienstverleningsovereenkomst.</p>

## Toelichting op afwijkingen per programmaonderdeel

Per programmaonderdeel waarin sprake is van een inhoudelijke of financiële afwijking of van gewijzigde risico's volgt hieronder een toelichting.

Op alle onderdelen hebben we de doelstellingen uit de programmabegroting 2017 gerealiseerd. Bijzonderheden zijn hierna toegelicht.

### **Ad 1. Uitvoering van de begeleiding, monitoring en terugplaatsing van jongeren zonder startkwalificatie van 18 t/m 22 jaar (RMC)**

RMC is volop in ontwikkeling. Het in beeld krijgen, in beeld houden en begeleiden van jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten krijgt een extra impuls en/of vraagt om een andere werkwijze door onder andere diverse projecten waaronder het creëren van een regionaal sluitend vangnet. Daarnaast gaat het RMC ook in gesprek met verzuimende jongeren om te voorkomen dat ze uitvallen. De inzet verschuift meer en meer van curatief naar preventief. De uitvoering verloopt volgens planning. Er is bewust voor gekozen de reserve Contractgestuurde dienstverlening in te zetten voor het RMC, ondermeer door het in dienst nemen van een medewerker vooruitlopend op de pensionering van een andere medewerker.

## **Ad 2. Initiëren van projecten gericht op de doelgroep van RMC**

Er zijn meerdere projecten gestart vanuit RMC. Zo vraagt onder meer de maatregel regionaal sluitend vangnet aandacht net als het project onzichtbare jongeren. Het project sluitend vangnet bevindt zich in de tweede ontwikkelfase, waarin concrete stappen worden gezet om de samenwerking die nodig is voor de uitvoering gestalte te geven.

De trajectbegeleiders van het RMC zullen worden ingezet om de gesprekken met de beoogde samenwerkingspartners te voeren. Zij blijven in hun reguliere gesprekken met jongeren alert op signalen die van belang zijn voor het welslagen van het vangnet en zullen de resultaten terugrapporteren. Om te komen tot een sluitend vangnet is het uitwisselen van gegevens van/over en met de jongeren cruciaal. De privacywetgeving en hoe daar in regionaal verband mee wordt omgegaan is daarin een belangrijk item.

Het project onzichtbare jongeren is met goed gevolg afgerond; een grote groep jongeren is in beeld gebracht en een aantal hiervan kan het komend jaar/ de komende jaren worden begeleid. Deze en andere projecten zijn volgens planning verlopen.

Naast de reguliere opdracht die het RMC heeft, is in de nieuwe regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2016-2020 een meer nadrukkelijke rol voor het RMC vastgelegd. Binnen regio Rivierenland had het RMC al de verantwoordelijkheid voor de programma-coördinatie van de verschillende maatregelen, in de nieuwe aanpak wordt dit voortgezet. Daarnaast heeft het RMC ook voor een aantal maatregelen de projectleiding en de uitvoering van de projecten voor haar rekening genomen. Genoemd worden:

- Overstap vo-mbo.  
Jaarlijks maken ca. 1.200 jongeren de overstap van het voortgezet onderwijs (vmbo) naar het mbo. Voor de meeste jongeren loopt deze overstap soepel. Voor een klein deel echter is deze overstap minder vanzelfsprekend. In dit project werken vo, mbo en gemeenten (LP/RMC) nauw samen om van alle jongeren tijdig te weten welke overstap ze gaan maken en voor welke jongeren extra ondersteuning nodig is, omdat er een risico is op uitval in de nabije toekomst. Het RMC leidt met ingang van 2018 dit project.
- Sluitend vangnet.  
Naast het voorkomen en terugdringen van voortijdig schooluitval is in de nieuwe regionale aanpak aangegeven dat de groep jongeren in een kwetsbare positie extra aandacht krijgt. Het RMC krijgt wettelijk de taak om deze jongeren te monitoren en indien nodig over te dragen naar de ketenpartners die de jongeren verder kunnen helpen. In 2017 is hier een start mee gemaakt en lag de nadruk op het analyseren en in kaart brengen van de complexe structuren in Rivierenland. In 2018 wordt verder invulling gegeven samen met de partners aan verdergaande samenwerking.
- Onzichtbare jongeren.  
Regio Rivierenland heeft ca. 1.700 (oud) vsv-ers. Een deel van deze groep werkt, ontvangt een uitkering of is Wajonger. Kortom, zij zijn ergens in beeld. Een kleinere groep van ca. 300 jongeren ontvangt echter geen inkomen of uitkering. Zij zijn 'onzichtbaar' voor verschillende afdelingen binnen de gemeenten en UWV. Binnen het RMC zijn ze echter wel in beeld. In 2017 is deze groep in kaart gebracht en is naar voren gekomen dat er een groep van ca. 60 jongeren is die meer monitoring en aandacht nodig hebben. Zij kunnen op termijn in het sluitend vangnet meegenomen worden.

## **Ad 3. Uitvoering van (een gedeelte van) de leerplichtfunctie voor de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, West Maas en Waal en Zaltbommel**

Ook Leerplicht is volop in ontwikkeling. Net als bij RMC is de ontwikkeling van curatief naar preventief duidelijk merkbaar. Een preventieve aanpak kan erg veel opleveren, mede wanneer de samenwerking tussen ketenpartners goed wordt vormgegeven. In enkele gemeenten worden de resultaten van een preventieve aanpak duidelijk zichtbaar. Dit betekent voor Leerplicht een andere positionering binnen de keten en een andere inrichting van het werk. Begin 2018 vinden gesprekken met de gemeenten plaats om enerzijds te laten zien wat de rol van Leerplicht is binnen de keten, waar Leerplicht zijn toegevoegde waarde kan leveren, waar de preventieve taken van Leerplicht uit bestaan en wat het belang ervan is. Het doel van deze gesprekken is het afstemmen van vraag en aanbod. De uitvoering verloopt volgens planning en naar tevredenheid van de deelnemende gemeenten.

#### **Ad 4. Preventieve en repressieve werkzaamheden op het gebied van sociale zaken voor de regiogemeenten uitgezonderd Lingewaal (Sociale Recherche)**

De Sociale Recherche heeft in 2017 een mooi resultaat neergezet. Het aantal positief afgeronde onderzoeken heeft zijn stijgende lijn in de 2<sup>e</sup> helft van 2017 doorgezet. Naast het afronden van veel onderzoeken met een positief resultaat, is ook een groot onderzoek in het kader van de Wmo gestart. Dit onderzoek loopt door in 2018, maar lijkt met een positief resultaat te kunnen worden afgerond. Een aantal gemeenten hebben de Sociale Recherche in middels aangewezen als toezichthouder Wmo, een aantal zijn dit op korte termijn van plan.

Met het nieuwe onderzoek op het gebied van Wmo voor meerdere gemeenten is Sociale recherche er in 2017 in geslaagd een substantieel deel van de daling van de opbrengsten door het opzeggen van de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Druten op te vangen. Het financiële tekort is in 2017 beperkt gebleven en gezocht wordt naar oplossingen om het tekort volledig en structureel op te lossen.

#### **Ad 5. Inkoopondersteuning en advies voor de regiogemeenten**

De ontwikkelingen binnen inkoop volgen elkaar snel op. Ook in 2017 is hierop proactief ingespeeld. Onder andere een aantrekkelijke economie zorgt voor veel inkoop- en aanbestedingstrajecten. Deze ontwikkelingen vragen om een goede afstemming tussen vraag en aanbod; welke dienstverlening wordt vanuit inkoop gewenst en welke prioriteiten worden gesteld. Uiteraard vinden de afwegingen en keuzes plaats in overleg met de gemeenten. Daar waar mogelijk stimuleert inkoop intergemeentelijke samenwerking. De eerder genoemde economische ontwikkelingen gaan gepaard met gemeentelijke wensen en eisen die in bepaalde gevallen prevaleren boven intergemeentelijke samenwerking. Deze, en andere, ontwikkelingen worden besproken met gemeenten.

#### **Ad 6. Participeren en waar mogelijk initiëren van acties op het gebied van samenwerking en shared services en het initiëren van projecten**

Volledige ondersteuning van team I&A aan Avri is ook in 2017 voortgezet. Na een intensief traject om te bezien of en hoe toekomstige samenwerking vormgegeven kan worden, is door Regio Rivierenland besloten om de samenwerking niet voort te zetten. Er bleek niet voldoende basis om vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen voor de komende jaren. In goed overleg met Avri wordt gewerkt aan een plan om te komen tot ontvlechting. Daarnaast wordt gekeken naar vormgeving van de taken voor team I&A binnen de organisatie.

In 2017 is gewerkt aan de totstandkoming van een dienstverleningsovereenkomst voor Wmo/Jeugd voor 8 gemeenten. Dit heeft geleid tot positieve besluitvorming in alle colleges. Dit betekent dat per 1 april 2018 taken op het gebied van Wmo/Jeugd, meer specifiek taken rondom inkoop en contractmanagement namens 8 gemeenten worden uitgevoerd door Regio Rivierenland. Medewerkers voor dit nieuwe team worden begin 2018 geworven.

#### **Ad 7. Coördineren en beheren van de uitvoering van Versis/Basismobiliteit**

Vanaf 1 januari 2017 is de Regio belast met de coördinatie, beheer en uitvoering van het sociaal-recreatieve Wmo-vervoer en het OV-Vangnet. De overgang van Regiotaxi Gelderland naar Versis is soepel verlopen. Het aantal meldingen van klachten is minimaal en de prestaties en de kwaliteit van de dienstverlening liggen op het gewenste niveau. We zien dat het gebruik van het vervoerssysteem geleidelijk toeneemt en het aantal uitgevoerde ritten stijgt en dat is positief.

## **Achtergronden bij dit programma**

*Meer informatie over Contractgestuurde dienstverlening kunt u vinden op onze website.*



# Paragraaf 1 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

## Zijn er nieuwe of gewijzigde risico's?

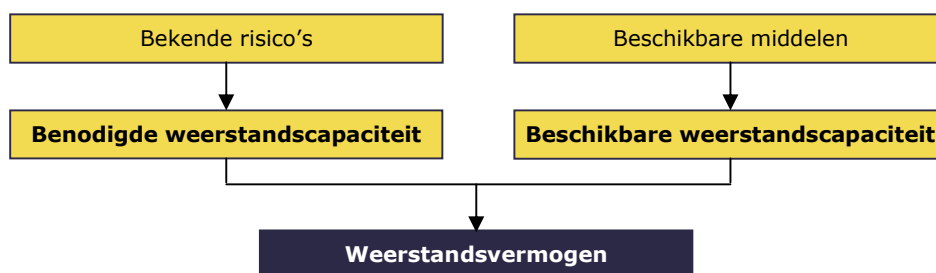
1. Bij Contractgestuurde dienstverlening werken we met dienstverleningsovereenkomsten. Aan het werken met dienstverleningsovereenkomsten zijn financiële risico's verbonden. De financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.
2. In 2013 is, ingegeven door de veranderingen in de risicoprofielen als gevolg van de ontvlechting van de GGD en de overdracht van de milieutaken aan Omgevingsdienst Rivierenland, een integrale inventarisatie uitgevoerd van de financiële risico's, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's.
3. In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie is een vervolgonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op frauderisico's. Frauderisico's kunnen (latent) aanwezig zijn zowel op het gebied van onttrekking van geld of goederen aan de organisatie als ook met betrekking tot de financiële verantwoording. Doel van de frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland en de frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

## Toelichting op het begrip weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die *niet* via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:



De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de regio kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

## Beleid omtrent weerstandscapaciteit

Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling die taken uitvoert in opdracht van tien gemeenten. Het weerstandsvermogen van de regio wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke gemeenten. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de Regio financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de regio verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen. Daarnaast is het wenselijk om voor bepaalde activiteiten een reserve te hebben om te voorkomen dat bedrijfsresultaten en onvoorziene omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de jaarlijks geraamde gemeentelijke bijdragen en tarieven. De afgelopen jaren is de vaste gemeentelijke bijdrage van de gemeenten deels omgezet naar dienstverleningsovereenkomsten. Het leveren van maatwerk en flexibiliteit heeft als nadeel dat er meer (financiële) risico's in de bedrijfsvoering ontstaan. Om deze risico's op te kunnen vangen heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de vorming van reserves.

## Overzicht van weerstandscapaciteit en risico's bij de programma's Regionale samenwerking, Programma's & Strategie en Contractgestuurde dienstverlening

Om het inzicht te versterken in de bestaande en toekomstige financiële risico's en de mate waarin deze zijn afgedekt door reserves heeft het Regiokantoor in 2013 een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' op laten stellen. In algemene zin kan gesteld worden dat er geen (grote) risico's zijn bij het Regiokantoor die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de in het onderzoeksrapport opgenomen adviezen is in 2013 een algemene reserve gevormd van € 474.000 voor het afdekken van deze (financiële) risico's.

Financiële risico's bestaan bijvoorbeeld ten aanzien van de verhuur van onze panden. In 2013 hebben we met Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) en GGD Gelderland-Zuid huurcontracten afgesloten voor een periode van 5 jaar tot medio 2018. In 2017 heeft GGD Gelderland-Zuid de huur opgezegd en besloten te verhuizen naar een eigen pand. De huurderiving leidt tot een financieel nadeel. De omvang van het financiële nadeel is afhankelijk van de afspraken en bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot de nieuwe huisvestingssituatie, die in de loop van 2018 hun beslag krijgen.

Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 2 Contractgestuurde dienstverlening) is een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en/of wegvallende vraag op flexibele taken op te kunnen vangen. Een reserve van maximaal 30% van de totale uitgaven bij Contractgestuurde dienstverlening wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringrisico's op te kunnen vangen (Besluit van het Algemeen Bestuur uit april 2011). De flexibele taken van Contractgestuurde dienstverlening bevatten risico's voor Regio Rivierenland, waarbij te denken valt aan ziekte en inhuur van personeel en fluctuaties in de vraag naar diensten/producten. Ook zijn er risico's op het gebied van vraag en aanbod. Hiertegenover staat dat de gemeenten betalen voor de gevraagde diensten. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van de Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet kunnen worden gedekt uit de gevormde reserves.

### *Onvoorziene uitgaven*

In de begroting 2017 is een bedrag van € 20.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Het budget onvoorzien hoefde in 2017 niet aangewend te worden.

## Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomangement

We hebben verzekeringen afgesloten voor onze eigendommen en voor het personeel. We hebben verzekeringen op het gebied van brand/opstal + inventaris/goederen, computerverzekering, aansprakelijkheid, rechtsbijstand, fraude & beroving en goed werkgeverschap. Eventuele financiële risico's en kosten van schades kunnen veelal via verzekeringspolissen worden gedekt.

De werkorganisatie en de werkprocessen zijn zodanig ingericht, dat voldoende (controle-) procedures en beheersmaatregelen functioneren om financiële risico's en frauderisico's te voorkomen of in ieder geval te beperken. We werken met (meerjarige) contracten, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting/onderhoud om de risico's ten aanzien financiële verplichtingen te reduceren. Ook voor de inkomsten geldt, dat we contractafspraken maken met onze klanten (bijvoorbeeld via dienstverleningsovereenkomsten). Het beheer van subsidiegelden en de bewaking van subsidievoorwaarden en -verplichtingen is voldoende ingebed in de organisatie.

Ten aanzien van de geldmiddelen wordt opgemerkt dat de organisatie geen eigen kas heeft. Alle geldstromen lopen via de bank, waardoor geen risico's bestaan ten aanzien van vervreemding of verduistering van kasgelden. De banktegoeden zijn ondergebracht bij de schatkist, waardoor ook ten aanzien van het onrechtmatig gebruik van banktegoeden de financiële risico's grotendeels zijn afgedicht, omdat voor het ontvreemden van gelden extra stappen ondernomen moeten worden. Bovendien zijn in het proces van bankbetalingen meerdere controlestappen aangebracht.

Voor wat betreft de gemeentelijke bijdrage zijn in de Regeling Regio Rivierenland bepalingen opgenomen, waardoor financiële risico's worden beperkt, in ieder geval voor de korte termijn.

# Paragraaf 2 – Onderhoud kapitaalgoederen

## Beleidskader

### Het beleid ligt vast in het meerjarenonderhoudsplan

Het beleidskader ligt vast in de beleidsnotitie Onderhoud gebouwen. Uitgangspunt is dat op langere termijn de gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. Renovaties en nieuwbouw moeten hiervan los worden gezien. Hiervoor dienen afzonderlijk middelen beschikbaar te worden gesteld door het Algemeen Bestuur. Begin 2016 zijn door een daartoe gespecialiseerd bureau nieuwe meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. De onderhoudsplannen voor de panden Burg. van Lidth de Jeudelaan en J.S. de Jongplein zijn doorgerekend voor een periode van 20 jaar. Jaarlijks wordt nagegaan of de voorziening een toereikend saldo heeft en of het meerjarenonderhoudsplan bijstelling behoeft.

## Financiële consequenties en vertaling daarvan in de jaarrekening

### Onderhoudsvoorziening panden Regiokantoor

Ieder pand heeft een eigen meerjarenonderhoudsplan, dat recentelijk (in 2016) is geactualiseerd. Op basis van de actuele onderhoudsplanning komt de jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening in totaal uit op € 66.000. In totaal is in 2017 een bedrag van € 29.000 aan kosten van periodiek groot onderhoud ten laste van de onderhoudsvoorziening gekomen.

Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen in 2017 was als volgt:

Onderhoud gebouwen <i>Bedragen x € 1.000</i>	2017
Stand voorziening J.S. de Jongplein per 31/12/2016	16
Stand voorziening Burg. van Lidth de Jeudelaan per 31/12/2016	121
<b>Stand voorziening gebouwen 31/12/2016</b>	<b>137</b>
Dotatie voorziening gebouwen in 2017	66
Onttrekkingen ten behoeve van groot onderhoud in 2017*	-29
<b>Stand 31/12/2017</b>	<b>174</b>

In 2017 zijn de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

- Buitenschilderwerk (pand Burg. van Lidth de Jeudelaan)
- Renovatie brandmeldinstallatie (pand Burg. van Lidth de Jeudelaan)

De geplande werkzaamheden voor een gefaseerde uitvoering van de dakrenovatie aan het pand J.S. de Jongplein zijn in afwachting van de nieuwe huisvestings situatie uitgesteld. Wel is gestart met de eerste voorbereidingen van het aanbestedingstraject.

## Paragraaf 3 – Bedrijfsvoering

### Hoofdpunten realisatie beleidsvoornemens in 2017

De bedrijfsvoering van Regio Rivierenland omvat alle faciliteiten en randvoorwaarden die benodigd zijn om de gewenste dienstverlening aan de gemeenten in de regio en hun burgers te realiseren. De beleidsvoornemens die wij nastreven op het gebied van onze bedrijfsvoering zijn een directe afgeleide van de beleidsvoornemens die wij in de programma's ten aanzien van de dienstverlening hebben opgenomen.

### Nadere toelichting

Ten behoeve van de regionale samenwerking zijn ondersteunende werkzaamheden nodig die ten goede komen aan alle regio-onderdelen (Speerpunten, overige beleidsondersteuning, projecten en de uitvoeringstaken binnen Contractgestuurde Dienstverlening). Het streven hierbij is om de overhead zo klein mogelijk te laten zijn. Deze ambtelijke ondersteuning is gericht op:

- Archief: centrale archiefverantwoording en -wetgeving, dossiervorming en ordening;
- Communicatie: centrale communicatie, website, intranet, nieuwsuitingen, folders e.d.;
- Financiën & Control: Planning en Controlcyclus (begroting, bestuursrapportage, jaarrekening en rapportages), auditcomité, interne controle, algemene financiële en juridische control, treasury, budgetbeheer;
- Bestuursondersteuning/-secretariaat: faciliteren bestuursvergaderingen, Speerpuntberaden, regiomiddagen en raads- en collegebijeenkomsten.
- Administratie: Postbehandeling, administratieve ondersteuning en secretariaat;
- Informatievoorziening & Automatisering: kantoorautomatisering, informatiebeheer en informatiebeveiliging, server- en applicatiebeheer, technische ondersteuning en ICT-helpdesk;
- Huisvesting: beheer, onderhoud, beveiliging en verhuur van panden;
- Juridische zaken: regelgeving en verordeningen, beroep- en bezwaarschriften, mandatering, juridische advisering;
- P&O: het werkgeverschap (uitvoering CAR-UWO, personeelsmanagement en -regelingen, Ondernemingsraad en Georganiseerd Overleg, Organisatieregelingen).

In 2017 is de wijziging van de topstructuur uitgevoerd. Regio Rivierenland bestaat nu uit twee afdelingen, waarbij de ene zich richt op de contractgestuurde diensten en de andere alle beleidsvoorbereidende en ondersteunende taken, waaronder de speerpunten, onder de hoede neemt. Het nieuwe management - directeur en manager Contractgestuurde dienstverlening - is per 1 mei 2017 gestart en de samenwerking verloopt naar wens.

Op alle onderdelen zijn de werkzaamheden op adequate wijze en planmatig uitgevoerd. Hierna zijn voor de verschillende bedrijfsonderdelen aanvullende toelichtingen opgenomen.

#### *Archief:*

De werkzaamheden (dossiervorming en -ordening) zijn op adequate wijze uitgevoerd. Helaas is door langdurige ziekte in 2017 enige achterstand ontstaan in de andere archiefwerkzaamheden. Dit betreft de verplichte overbrenging naar het Regionaal Archief Rivierenland van blijvend te bewaren archiefbescheiden over de periode 1986 t/m 1996. De overbrenging wordt nu in 2018 gerealiseerd. De selectie en vernietiging van alle daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden voor 2017 en 2018 is wel afgerond.

#### *Communicatie:*

In 2017 is verder geïnvesteerd in het in de markt zetten van de naam FruitDelta Rivierenland. Door de verbinding te zoeken met activiteiten op het gebied van Lobby & Branding en de koppeling met de lancering van het Regionaal Investeringsfonds, is de effectiviteit van de communicatie sterk verbeterd.

#### *Financiën:*

De jaarplanning Financiën wordt voor een belangrijk deel bepaald door de P&C-cyclus en de wettelijke termijnen die gelden voor de begroting en de jaarstukken. Binnen de regio zijn afspraken gemaakt over de data van aanbidding van de programmabegroting en de jaarrekening door gemeenschappelijke regelingen aan de gemeenten, waarmee een goede basis is gelegd voor control en sturing door de gemeenteraden.



Een belangrijk project in 2017 was de ombouw van de begroting en aansluiting bij de nieuwe wettelijke vereisten van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De nieuwe voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en de jaarrekening zijn voor gemeenschappelijke regelingen van toepassing vanaf het begrotingsjaar 2018. We hebben de ombouw en omzetting vóór 1 januari 2018 gerealiseerd.

#### *Informatievoorziening & Automatisering:*

In 2017 zijn we doorggegaan met het verder optimaliseren van data-security en de awareness hiervan. Gezien de cybercriminaliteit, het toegankelijk houden van data en het voorkomen van dataverlies en datalekken is (mede als gevolg van de wetgeving op het gebied van databeheer en informatiebeveiliging) in 2017 de security een belangrijk speerpunt geweest. In het kader van de nieuwe privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming -AVG- per 25 mei 2018, is er in 2017 een eerste aanzet gegeven tot een inventarisatie en het beschrijven van de huidige situatie. De ontwikkelingen rond de AVG en de implementatie van beschermingsmaatregelen zullen in 2018 een belangrijk speerpunt zijn. Er zijn in 2017 geen grote investeringen gedaan in de ICT-infrastructuur.

#### *Huisvesting:*

In 2017 is het periodiek schilderwerk uitgevoerd bij het pand Burg. van Lidth de Jeudelaan en is de brandmeldinstallatie conform planning gerenoveerd.

In het pand J.S. de Jongplein zijn airco's aangebracht in vergaderruimten en is verouderd en versleten meubilair (bureau's) vervangen.

Daarnaast zijn we eind 2017 begonnen met een projectgroep die samen met medewerkers van Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) onderzoek gaat doen naar de (on)mogelijkheden van aanpassingen in de huisvestingssituatie van beide partijen. Uitgangspunten daarbij zijn beperking van het financiële nadeel voor de gemeenten als gevolg van de huuropzegging door GGD Gelderland-Zuid en het oplossen van de knellende huisvesting bij de ODR.

#### *Juridische Zaken:*

In 2017 zijn de formele zaken rondom het Regionaal investeringsfonds (RIF) afgerond. Zo heeft het Algemeen Bestuur in maart de subsidieverordening vastgesteld en is de Economic Board ingesteld als adviescommissie. Daarna is geadviseerd over de juridische aspecten bij de eerste twee subsidierondes.

Begin 2017 heeft het bestuur de organisatiestructuur aangepast naar een eenhoofdige directie. De bijzonderheden daarvan zijn vastgelegd in een nieuw Organisationsbesluit en een Mandaatbesluit. In het najaar is in projectverband gewerkt aan de totstandkoming en de uitwerking van de DVO Wmo / Jeugd met 8 gemeenten. Verder zijn er nieuwe DVO's voorbereid voor de dienstverlening inzake Leerplicht en de Sociale Recherche.

#### *P&O:*

In 2017 zijn er wijzigingen geweest in de CAR-UWO. Hiervoor moesten de interne regelingen aangepast worden. De meest ingrijpende was de komst van het Individueel Keuzebudget (IKB). OR en GO zijn actief betrokken bij de regelaanpassingen. Daarnaast zijn we per 1 januari 2017 gaan werken met E-HRM. Aan het eind van 2016 heeft bij Regio Rivierenland een RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) plaatsgevonden. Een van de resultaten is een Periodiek Medisch Onderzoek (PMO) voor het personeel. Medewerkers kunnen hier vrijwillig aan deelnemen. De opdracht is gegund aan Arbo Unie; het medisch onderzoek zal begin 2018 plaatsvinden. Naast de verandering in de arbeidsvoorwaarden is er ook een organisatiewijziging ingezet. Met als resultaat de aanstelling van een nieuwe secretaris- directeur en een manager Contractgestuurde dienstverlening. Naast de nieuwe directie is er in april 2017 ook een nieuwe OR aangetreden. Op verzoek van de gemeenten heeft Regio Rivierenland een DVO voor Wmo/Jeugd voorbereid. Voor de bemensing van dit nieuwe team hebben we functiebeschrijvingen opgesteld. In 2018 zullen de vacatures opengesteld worden.

We hebben met een stand op de Carrièrebeurs gestaan. We trokken veel aandacht van mensen die wat meer over onze organisatie wilden weten. Het doel was om meer mensen kennis te laten maken met Regio Rivierenland en FruitDelta Rivierenland, en dat is gelukt.

Dit jaar hebben we weer een stap vooruit gezet met betrekking tot de invoering van HR21. Het GO is akkoord gegaan met de conversietabel waarna het DB deze heeft vastgesteld. In 2018 gaan we verder met de implementatie van HR21.

# Paragraaf 4 – Financiering

## Beleidskader: het Treasurystatuut van de regio

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht. Daarnaast is aan het eind van deze paragraaf een toelichting opgenomen over de ontwikkeling van de liquiditeitspositie in 2017.

Onderdelen die achtereenvolgens aan bod komen in deze paragraaf:

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- (Krediet) Risicobeheer
- Financiering
- Ontwikkeling liquiditeitspositie

## Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede de wettelijke kaders van de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

### *Interne ontwikkelingen*

Regio Rivierenland voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving. Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 250.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken.

### *Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen*

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. Regio Rivierenland kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en rente-ontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode op het huidige lage niveau zal blijven.

## Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Met de invoering van schatkistbankieren is de aandacht voor het volgen en bewaken van de banksaldi en de mutaties in 's Rijks schatkist verder geïntensiveerd.

## Risicobeheer

### *Kasgeldlimiet*

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2 % bedragen van het begrotingstotaal. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken.

### *Renterisico*

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingsaldo. De vaste schuld van Regio Rivierenland bestaat uit geldleningen waarop geen renteherzieningen plaatsvinden. Derhalve is er geen renterisico op bestaande leningen.

### *Kredietrisicobeheer*

Regio Rivierenland loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden zijn belegd conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

### *Frauderisico*

We hebben bij het Regiokantoor een inventarisatie van frauderisico's uitgevoerd. Het doel van deze frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's binnen onze organisatie en welke beheersingsmaatregelen er eventueel nog genomen moeten worden ter voorkoming van eventuele fraude. De belangrijkste frauderisico's hebben betrekking op fraude met bancaire middelen, kantoorvoorraden en onrechtmatig gebruik van subsidiegelden. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland en de frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

## Financiering

De aanwezige vaste activa (inclusief gronden en kapitaalbelangen) zijn hoofdzakelijk met lang vermogen gefinancierd, deels via een langlopende lening bij de BNG en deels met eigen vaste financieringsmiddelen (reserves). De financiële positie is goed en de financieringsverhoudingen op basis van de balans per 31-12-2017 zijn gezond, zoals onderstaand overzicht laat zien:

(bedragen x € 1.000)	Balans 31.12.2017	Balans 31.12.2016
Totaal kapitaalbeslag in vaste activa	4.623	4.920
Financiering als volgt:		
Eigen vaste financieringsmiddelen (reserves)	1.893	2.353
Vaste schulden (langlopende BNG-lening)	2.313	2.563
Financiering met vlottende passiva, per saldo	417	4
Totaal van de financiering	4.623	4.920

Ten opzichte van 31 december 2016 is van de vaste activa een groter aandeel gefinancierd met kort vermogen. Dat heeft te maken met de inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening ten behoeve van de voorfinanciering van de uitgaven van het glasvezelproject. Vanaf 1 juli 2016 (einddatum Regiocontract) is voor het glasvezelproject in totaal een bedrag van € 419.000 onttrokken aan de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening (waarvan in 2017 € 345.000). Als in de loop van 2018 of 2019 de reserve wordt aangezuiverd, ontstaat wederom een met 2016 vergelijkbare verhouding tussen de investeringswaarde van de vaste activa en de langlopende financieringsbronnen.

In verband met de huidige lage rente hebben we nauwelijks rente betaald over de bancaire financiering en is het resultaat uit treasury-activiteiten iets gunstiger uitgevallen dan begroot.

De leningenportefeuille op 31 december 2017 is als volgt:

<b>Leningenportefeuille</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>						
<b>Naam</b>	<b>Oorspr. hoofdsom</b>	<b>Rente</b>	<b>Looptijd</b>	<b>Afgelost in</b>	<b>Stand 31-12-2016</b>	<b>Stand 31-12-2017</b>
Lening BNG	5.000	4,335%	20 jaar	2027	2.563	2.313
<b>Totaal vaste schulden:</b>					<b>2.563</b>	<b>2.313</b>

Jaarlijks wordt € 250.000 afgelost op de lening.

## Ontwikkeling liquiditeitspositie

Op basis van de Wet Fido zijn decentrale overheden verplicht hun financiële middelen onder te brengen bij het Ministerie van Financiën (in de schatkist). Ook Regio Rivierenland heeft haar banktegoeden boven het drempelbedrag van € 250.000 ondergebracht bij 's Rijks schatkist. Dagelijks worden overtollige geldmiddelen afgeroomd naar de schatkist. Op basis van de actuele liquiditeitsbehoefte worden naar behoefte opnames uit 's Rijks schatkist gedaan.

Het saldo in 's Rijks schatkist op 31 december 2017 bedraagt € 1.197.000 en is € 136.000 hoger dan het saldo op 31 december 2016. Het saldo bij de schatkist is gedurende 2017 redelijk constant gebleven. De toename van het saldo ten opzichte van het vorig jaar kan als volgt worden verklaard:

- in 2017 ontvangen bijdrage voor subsidiëring van RIF-projecten (€ 715.000), waarvan in 2017 € 93.000 is uitbetaald. Het saldo van € 622.000 loopt door naar 2018.
- Van Avri in 2017 ontvangen vergoeding voor de ICT-dienstverlening in 2016 € 373.000 (uitgestelde betaling).
- In 2017 ontvangen afkoopsom beëindiging inkoopcontract Wmo-Hulpmiddelen € 275.000 (in januari 2018 uitbetaald aan de 6 contractgemeenten onder aftrek van € 15.000 voor gemaakte externe kosten).
- uitgaven in het kader van de voorfinanciering van het glasvezelproject, een bedrag van € 345.000 in 2017.
- Betaalde aflossingstermijnen lening BNG, in totaal € 250.000.
- Overdracht en uitbetaling van het saldo RW-POA Rivierenland aan de gemeente Tiel in 2017 € 309.000.
- In mei 2017 uitbetaald saldo opgebouwd vakantiegeld uit 2016 € 97.000.
- Uitbetaling overschot jaarrekening 2016 aan de gemeenten in juli 2017 € 107.000.
- Overige mutaties, per saldo een afname van het saldo bij de schatkist met € 26.000.

# Paragraaf 5 – Verbonden partijen

## Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee Regio Rivierenland een bestuurlijke en financiële band heeft. In de begroting en jaarstukken wordt aandacht besteed aan de verbonden partijen. Dit is vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's die samenhangen met verbonden partijen.

In de financiële verordening is bepaald dat nieuwe verbonden partijen en wijzigingen in bestaande verbonden partijen of eventuele problemen en beëindiging van bestaande verbonden partijen in deze paragraaf behandeld dienen te worden.

## Nieuwe verbonden partijen of verbonden partijen met wijzigingen

Er is in 2017 geen sprake van nieuwe verbonden partijen.

## Verbonden partijen en risico's

Verbonden partijen waarmee Regio Rivierenland een bestuurlijke en financiële band heeft, kunnen risico's met zich meebrengen. Doel is deze risico's te beperken.

Bij de verschillende toelichtingen worden de risico's aangegeven.

### Deelname in vennootschappen

#### *Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.) te Weurt*

De regio participeert in de afvalverbrandingsinstallatie van ARN B.V. te Weurt. De aandelen zijn als volgt over de verschillende aandeelhouders verdeeld:

Milieusamenwerking Afvalverwijdering Regio Nijmegen (MARN)	3.750	aandelen
Regio De Vallei	1.176	aandelen
Regio Rivierenland	588	aandelen
Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen	490	aandelen
Remondis Nederland B.V.	3.996	aandelen
Totaal	10.000	aandelen

De Regio heeft 588 aandelen van nominaal € 454 waarvan 100% is gestort. De balanswaardering van de deelneming bedraagt € 266.952. Omdat we een kapitaalbelang hebben van meer dan 5% vallen de (dividend)opbrengsten van de deelneming onder de deelnemingsvrijstelling en hoeven we hierover geen vennootschapsbelasting te betalen.

### Relevante cijfers van Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.)

	(x € 1.000)
Eigen vermogen 31 december 2016	17.593
Vreemd vermogen 31 december 2016	54.851
Balanstotaal 31 december 2016	72.444
Netto resultaat 2016	512

De cijfers zijn overgenomen uit de jaarrekening 2016 van afvalenergiecentrale ARN B.V. Over 2017 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

### Deelname in samenwerkingsverbanden

Regio Rivierenland heeft geen bestuurlijke en/of financiële belangen in andere samenwerkingsverbanden.

# Overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop

## Totaaloverzicht baten, lasten en reservemutaties per programma

Rekening baten en lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2017		Rekening 2017	Afwijking	
	primitief	t/m AB dec			
<b>Lasten</b>					
1. Regionale samenwerking	2.213	3.579	2.802	777-	
2. Contractgestuurde Dienstverlening	2.580	5.890	5.952	62	
<b>Totaal lasten</b>	<b>4.793</b>	<b>9.469</b>	<b>8.754</b>	<b>715-</b>	
<b>Baten</b>					
1. Regionale samenwerking	243	1.441	786	655-	
2. Contractgestuurde Dienstverlening	2.411	5.687	5.861	174	
Voordeel huisvestingskosten	116	116	149	33	
<b>Totaal baten</b>	<b>2.770</b>	<b>7.244</b>	<b>6.796</b>	<b>448-</b>	
<b>Gemeentelijke bijdrage</b>					
1. Regionale samenwerking	1.786	1.786	1.786	0	
2. Contractgestuurde dienstverlening	0	0	0	0	
Voordeel huisvestingskosten	116-	116-	116-	0	
<b>Totaal gemeentelijke bijdrage</b>	<b>1.670</b>	<b>1.670</b>	<b>1.670</b>	<b>0</b>	
<b>Saldo van baten en lasten</b>	<b>353-</b>	<b>555-</b>	<b>288-</b>	<b>267</b>	
<b>Mutaties reserves</b>					
1. Regionale samenwerking	Ontr.	184	352	369	17
	Stort.	0	0	0	0
2. Contractgestuurde dienstverlening	Ontr.	169	203	157	46-
	Stort.	0	0	66	66
<b>Gerealiseerd resultaat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>172</b>	<b>172</b>	

## Algemene toelichting op het overzicht van baten en lasten

De jaarrekening 2017 sluit een positief resultaat van € 172.000. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

- een positief saldo bij programma 1 Regionale samenwerking van € 139.000. Het budget voor onvoorziene uitgaven van € 20.000 hoefde in 2017 niet ingezet te worden. Daarnaast zijn voordelen gerealiseerd bij de bedrijfsvoeringskosten, ondermeer als gevolg van de doorgevoerde wijzigingen in de topstructuur van de organisatie en door strak budgetbeheer en actieve kostencontrole. Daarnaast was sprake van onderbesteding bij de werkbudgetten van de Speerpuntberaden (€ 9.000).
- bij programma 2 Contractgestuurde dienstverlening is een positief resultaat behaald bij de uitvoeringstaken Leerplicht, Sociale recherche en Inkoopondersteuning en de beheerskosten voor het Wmo-vervoer van per saldo € 43.000. Dit saldo is afgestort naar de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening. Het tekort op de uitvoering van RMC-taken en de bekostiging van RMC-projecten van in totaal € 134.000 is gefinancierd door inzet van de RMC-reserve. In de bestuursrapportage 2017 hebben we een tekort en onttrekking aan de RMC-reserve geraamd van € 139.000. Het resultaat bij RMC is derhalve iets gunstiger dan begroot. Door personele maatregelen, waaronder de pensionering van een medewerker van RMC, zijn er geen structurele begrotingstekorten meer bij de uitvoering van taken op het gebied van voortijdige schoolverlaters door RMC.
- resultaat op huisvestingskosten, een voordeel van € 33.000 ten opzichte van het bedrag dat in de Bestuursrapportage 2017 is geraamd en al is uitbetaald aan de gemeenten.

### Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten in het resultaat zijn in onderstaand overzicht weergegeven. Tevens is aangegeven binnen welk programma de incidentele posten in het resultaat zijn verantwoord. We beschouwen de inkomsten en uitgaven voor de diverse projecten die we uitvoeren voor de gemeenten niet als incidenteel, ondanks het vaak kortlopende karakter van deze projecten. Het voorbereiden, faciliteren en uitvoeren van projecten is voor Regio Rivierenland een structurele en duurzame activiteit, die niet het karakter heeft van een incidentele werkzaamheid. Als gevolg hiervan zijn in onderstaand overzicht geen incidentele posten opgenomen.

Programma	Incidentele baten	Bedrag x € 1.000	Incidentele lasten	Bedrag x € 1.000
Regionale samenwerking		0		0
Programma's & Strategie		0		0
Contractgestuurde dienstverlening		0		0
	<b>Totaal incidentele baten</b>	<b>0</b>	<b>Totaal incidentele lasten</b>	<b>0</b>

### Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 heeft Regio Rivierenland te maken met de gevolgen van de Wet Modernisering vennootschapsbelasting overheidsondernemingen. Over de gerealiseerde (fiscale) winst van ondernemingsactiviteiten moet maximaal 25% (tot € 200.000: 20%) vennootschapsbelasting worden betaald, tenzij een vrijstelling van toepassing is.

Veel van activiteiten van Regio Rivierenland worden niet als ondernemingsactiviteit aangemerkt, omdat bij de meeste activiteiten geen sprake is van een winststreven. Voor zover wel sprake is van een onderneming geldt in het algemeen een vrijstelling voor de vennootschapsbelasting.

Regio Rivierenland kan gebruik maken van de volgende vrijstellingen:

- Vrijstelling voor samenwerkingsverbanden (bij taakuitvoering voor participanten)
- DVO-vrijstelling (bij overheidstaken)
- Deelnemingsvrijstelling (bij meer dan 5% aandelenparticipatie)

In 2017 geldt (net zoals in 2016) geen vrijstelling voor de fiscale winst die is gerealiseerd bij de ondernemingsactiviteit 'Inkoopondersteuning voor derden'. De belastingberekening is als volgt:

Opbrengsten inkoopondersteuning voor derden	€	8.464
Kosten inkoopondersteuning voor derden	€	<u>6.727</u>
Resultaat inkoopondersteuning voor derden	€	<u>1.737</u>

De te betalen vennootschapsbelasting hierover bedraagt € 347 (20%).

De last vennootschapsbelasting is als centrale post (conform BBV-voorschrift) binnen programma 1 Regionale samenwerking verantwoord.

### **Melding in het kader van de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)**

Met ingang van het begrotingsjaar 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sector rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Binnen Regio Rivierenland is er geen sprake van medewerkers die boven het wettelijke normbedrag uitkomen.

De Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) schrijft voor dat voor topfunctionarissen in de zin van de WNT de bezoldigingsgegevens openbaar worden gemaakt in de jaarrekening. In de hierna opgenomen overzichten zijn de openbaar te maken bezoldigingsgegevens opgenomen.

Naam	Functie	periode	Bezoldiging	
L.H. Derksen	Secretaris	1.5.2017 tot 31.12.2017	81.400	1)
W.J. Stegeman	Secretaris a.i.	1.1.2017 t/m 31.3.2017	29.600	2)
S. Sheikkariem	Directeur CgD	1.1.2017 t/m 31.3.2017	44.500	3)

- 1) De functie van secretaris betreft een fulltime dienstverband. De bezoldiging van de secretaris (periode mei t/m december 2017) is als volgt opgebouwd:
  - beloningen (inclusief bijtelling privé gebruik auto) € 71.100
  - premies voor pensioenregelingen en regelingen voor vervroegde uittreding € 10.200
  - belaste (variabele) onkostenvergoedingen € 100 (parkeervergoeding)
- 2) De functie van secretaris a.i. betreft een fulltime dienstverband. De bezoldiging van de secretaris (periode januari t/m maart 2017) is als volgt opgebouwd:
  - beloningen € 25.600
  - premies voor pensioenregelingen en regelingen voor vervroegde uittreding € 3.900
  - belaste (variabele) onkostenvergoedingen € 100 (reiskosten en parkeergeld)
- 3) De functie van directeur Contractgestuurde dienstverlening betreft een fulltime functie van 36 uur per week. De bezoldiging van de directeur Contractgestuurde dienstverlening is als volgt opgebouwd:
  - inleenvergoeding € 44.500



Naam	Functie	Periode	Bezoldiging
J. de Boer	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
H. van Oorschot	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017 Benoeming als DB-lid op 29 juni 2017	onbezoldigd
M.W.M. de Vries	AB-lid	1.1.2017 tot 1.12.2017	onbezoldigd
L. van Ruijven-van Leeuwen	AB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
H. van Kooten	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
C.W. Veerhoek	AB-lid	1.1.2017 tot 31.3.2017	onbezoldigd
J. Kottelenberg	AB-lid	7.4.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
H.H. de Vries	AB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
H. Beenakker	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
L. Verspuij	AB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd
Th. A.M. Steenkamp	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 tot 16 juni 2017	onbezoldigd
C.C.A. van Rhee- Oud Ammerveld	AB-lid	19.06.2017 tot 17.11.2017	onbezoldigd
C.A.H. Zondag	AB-lid en DB-lid	1.1.2017 t/m 31.12.2017	onbezoldigd

## Toelichting op de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage

De volgende begrotingswijzigingen hebben gezorgd voor aanpassing van de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de primitieve begroting.

Nr.	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	I/S*	Dekking	Datum besluit
<b>Gemeentelijke bijdrage programmabegroting 2017</b>		<b>1.670</b>			
1	Programma 1 - Regionale samenwerking: Lobby & Branding / Ondersteuning Fruitcorso € 45.000	*	I	Inzet reserve	Mrt-2017/ Mei-2017/ Jun-2017
2	Programma 1 - Regionale samenwerking: Lobby & Branding / Ondersteuning Kersenparty € 10.000	*	I	Inzet reserve	Mrt-2017/ Mei-2017/ Jun-2017
3	Programma 1 - Regionale samenwerking: Lobby Fruitrijk € 20.000	*	I	Inzet projectbudget	Jun-2017
<b>Actueel saldo gemeentelijke bijdrage begroting 2017</b>		<b>1.670</b>			
<b>Bestuursrapportage 2017:</b>					
4	Alle programma's: Actualisatie van kostenbudgetten			Geen voordeel/ nadeel geraamd	Okt-2017
5	Programma 1 - Regionale samenwerking: Voorfinanciering uitgaven Glasvezelproject (Breedband) € 275.000	*	I	Inzet reserve	Okt-2017
6	Programma 1 - Regionale samenwerking: Opzetten Regionaal Investeringsfonds € 13.000	*	I	Inzet reserve	Mrt-2017/ Okt-2017
7	Programma 1 - Regionale samenwerking: Kosten van beheer en uitvoering RIF			Geen nadeel geraamd	Okt-2017
8	Programma 1 - Regionale samenwerking: Uitvoeringsplan Wonen / Woonagenda € 60.000	*	S	Project gerelateerde inkomsten	Okt-2017
9	Programma 1 - Regionale samenwerking: Heffing van vennootschapsbelasting			Geen nadeel geraamd	Okt-2017
10	Programma 2 - Contractgestuurde dienstverlening: Uitgaven van in het begrotingsjaar 2017 uitgevoerde projecten bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC - voortijdige schoolverlaters) en hiermee rechtstreeks samenhangende van derden ontvangen bijdragen.	*	I	Van derden ontvangen bijdragen	Okt-2017
11	Programma 2 - Contractgestuurde dienstverlening: Inkomsten en uitgaven voor Versis (Basismobiliteit) € 3.160.000	*	S	Project gerelateerde inkomsten	Okt-2017
12	Uitgaven en (subsidie-)inkomsten van in het begrotingsjaar 2017 uitgevoerde projecten, waarvan de baten en lasten niet (of niet volledig) in de programmabegroting 2017 zijn opgenomen (zie bijlage 1).	*	I	Project gerelateerde (subsidie-) inkomsten	Okt-2017
<b>Gemeentelijke bijdrage na bestuursrapportage 2017</b>		<b>1.670</b>			

*I=Incidenteel; S=Structureel*

\* Deze begrotingswijzigingen hebben geen effect op de gemeentelijke bijdrage.

## Verschillenanalyse per programma

Voor elk programma is een verschillenanalyse gemaakt. In aanvulling op hetgeen in de programmaverantwoording al is genoemd, geeft deze verschillenanalyse een helder overzicht van de belangrijkste financiële afwijkingen per programma.

<b>1. Regionale samenwerking</b>				<i>Bedragen x € 1.000</i>
	<b>B 2017 t/m AB dec</b>	<b>Rekening 2017</b>		<b>Vershil</b>
<b>Lasten</b>	<b>3.579</b>	<b>2.802</b>	<b>→</b>	<b>777-</b>
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Het budget voor RIF-projecten van € 3 per inwoner is niet volledig besteed in 2017. De subsidiebetalingen lopen door naar 2018 en het restantbudget blijft beschikbaar voor projectsubsidies.			622-
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Kosten van uitvoering/beheer van RIF projectsubsidies (niet begroot).			12
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	De uitgaven in het kader van de voorfinanciering van het glasvezelproject zijn hoger uitgekomen dan begroot. Financiering vindt plaats via de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.			70
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	De projectuitgaven op verschillende beleidsterreinen, zoals Mobiliteit, Wonen, Leefbaarheid, Regionale energiestrategie e.d. zijn lager dan begroot. In dezelfde mate is de realisatie van de projectinkomsten lager dan begroot.			52-
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Minder uitgaven bij de werkbudgetten van de Speerpuntberaden, omdat de geraamde kosten van de monitor vrijetijdseconomie volledig door RBT Rivierenland zijn betaald als onderdeel van de geactualiseerde prestatieafspraken tussen de 10 gemeenten en het RBT.			9-
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Lasten werkgelegenheidsenquête provincie (niet begroot).			12
Onvoorziene uitgaven	Het budget voor onvoorziene uitgaven hoefde in 2017 niet ingezet te worden. Een voordeel ten opzichte van de begroting van € 20.000.			20-
Alle producten	Lagere bedrijfsvoeringskosten door wijzigingen in de topstructuur, vacatures en kostenbesparingen (lagere kosten bij communicatie, accountantscontrole, lidmaatschappen & contributies, Ondernemingsraad, externe advieskosten en representatie).			168-
<b>Baten</b>	<b>1.441</b>	<b>786</b>	<b>→</b>	<b>655-</b>
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Het budget voor RIF-projecten van € 3 per inwoner is niet volledig besteed in 2017. De subsidiebetalingen lopen door naar 2018 en het restantbudget blijft beschikbaar voor projectsubsidies.			622-
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	De projectuitgaven op verschillende beleidsterreinen, zoals Mobiliteit, Wonen, Leefbaarheid, Regionale energiestrategie e.d. zijn lager dan begroot. De realisatie van de projectinkomsten is daardoor ook lager dan begroot.			52-
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Kosten werkgelegenheidsenquête provincie zijn gefactureerd aan de gemeenten (niet begroot).			12
Renteresultaat	In de begroting 2017 is een positief renteresultaat geraamd van € 110.000. Als gevolg van de langdurig lage financieringsrente is in 2017 een hoger renteresultaat gerealiseerd.			6
Algemene bestuursondersteuning	Hogere overige opbrengsten van derden.			1
<b>Gemeentelijke bijdrage</b>	<b>1.786</b>	<b>1.786</b>	<b>→</b>	<b>0</b>

<b>2. Contractgestuurde Dienstverlening</b>				<i>Bedragen x € 1.000</i>
	<b>B 2017 t/m AB dec</b>	<b>Rekening 2017</b>		<b>Vershil</b>
<b>Lasten</b>	<b>5.890</b>	<b>5.952</b>	<b>→</b>	<b>62</b>
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Lagere uitgaven voor RMC-projecten. In dezelfde mate is de realisatie van de projectinkomsten bij RMC lager dan begroot.			40-
(Tijdelijke) inhuur van personeel	Voor een deel zijn vacatures ingevuld door inhuur van personeel. De inhuurkosten waren hoger dan de in de begroting opgenomen salarisbudgetten. De extra lasten zijn volledig gedekt door hogere opbrengsten en inkomsten uit extra opdrachten.			31
Inkoopondersteuning	Bij een aantal aanbestedingstrajecten is specialistische ondersteuning ingehuurd (in overleg met de opdrachtgevers). Daarnaast zijn (conform het bestek van de aanbesteding) controlekosten door accountants gemaakt in het kader van de Wmo-aanbesteding Hulpmiddelen. De hogere kosten zijn volledig gedekt door extra inkomsten die rechtstreeks met de lasten samenhangen.			41
Basismobiliteit (Versis)	Hogere kosten van vervoerders en de regiecentrale door toegenomen gebruik van het vervoerssysteem en een stijging van het aantal uitgevoerde ritten. Per saldo een budgetoverschrijding met 1,4%. De hogere kosten zijn volledig gedekt door opbrengsten die rechtstreeks met de lasten samenhangen.			44
Basismobiliteit (Versis)	Lagere kosten voor uitvoering en beheer van Basismobiliteit (Versis). Het beschikbaar gestelde budget ter grootte van € 240.000 is niet volledig besteed.			14-
<b>Baten</b>	<b>5.687</b>	<b>5.861</b>	<b>→</b>	<b>174</b>
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Lagere inkomsten voor RMC-projecten (€ 40.000) en een hogere Rijksbijdrage RMC (nabetaling € 15.000).			25-
Inkoopondersteuning	Hogere inkomsten in verband met extra dienstverlening en facturering van meer uren aan gemeenten en derden (€ 81.000) en facturatie van de kosten van externe advisering bij aanbestedingen (€ 41.000).			122
Sociale recherche	Hogere inkomsten in verband met extra dienstverlening en facturering van meer uren aan gemeenten en derden.			33
Basismobiliteit (Versis)	Hogere opbrengsten maandelijkse facturering van de vervoerskosten van het WMO-vervoer (aan gemeenten) en OV-Vangnet (provincie Gelderland).			44
<b>Gemeentelijke bijdrage</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>→</b>	<b>0</b>

# Balans en toelichting

## De balans per 31 december 2017

Activa (x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2017
<b>Vaste activa</b>		
<b>Materiële vaste activa</b>		
Investerings met een economisch nut	4.653	4.356
<b>Financiële vaste activa</b>		
Kapitaalverstrekkingen aan - deelnemingen	267	267
<b>Totaal vaste activa</b>	<b>4.920</b>	<b>4.623</b>
<b>Vlottende activa</b>		
<b>Uitzettingen korter dan één jaar</b>		
Vorderingen op openbare lichamen	1.216	1.402
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.061	1.197
Overige vorderingen	51	56
<b>Liquide middelen</b>	250	250
<b>Totaal vlottende activa</b>	<b>2.578</b>	<b>2.905</b>
<b>Totaal activa</b>	<b>7.498</b>	<b>7.528</b>
<b>Passiva (x € 1.000)</b>	<b>31-12-2016</b>	<b>31-12-2017</b>
<b>Vaste passiva</b>		
<b>Eigen vermogen</b>		
Algemene reserve	1.105	803
Bestemmingsreserves	1.248	1.090
Nog te bestemmen resultaat	107	172
<b>Voorzieningen</b>	137	174
<b>Vaste schulden langer dan één jaar</b>		
Onderhandse leningen van - binnenlandse banken en overige fin. instellingen	2.563	2.313
<b>Totaal vaste passiva</b>	<b>5.160</b>	<b>4.552</b>
<b>Vlottende passiva</b>		
<b>Netto vlottende schulden korter dan één jaar</b>		
Overige schulden	647	928
<b>Overlopende passiva</b>		
Nog te besteden gelden van derden	1.494	1.954
Overige overlopende passiva	197	94
<b>Totaal vlottende passiva</b>	<b>2.338</b>	<b>2.976</b>
<b>Totaal passiva</b>	<b>7.498</b>	<b>7.528</b>

## Algemene toelichting op de balans

### Activabeleid

Het beleid ten aanzien van investeringen en afschrijvingen is vastgelegd in de nota activabeleid. De nota is primair bedoeld als instrument voor de kaderstellende rol van het Algemeen Bestuur en sluit aan bij het bepaalde in de gemeentewet (artikel 212) en het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Eind 2011 heeft het Algemeen Bestuur een aantal aanpassingen gedaan. Het betreft o.a. het afschrijven in het jaar van aanschaf, de voorkeur voor de systematiek van lineaire afschrijvingen en een gewijzigde afschrijvingstabel.

### Waarderingsgrondslagen

Onder investeringen worden verstaan uitgaven ter verwerving van een goed of ter bereiking van een doel waaraan een nuttigheid kan worden toegekend die langer duurt dan een jaar.

Investerings worden verantwoord op de balans onder de post vaste activa.

Onder de vaste activa worden conform het BBV de volgende vaste activa onderscheiden:

- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Activa wordt gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

#### Materiële vaste activa

Met als uitgangspunt het BBV worden twee soorten materiële vaste activa onderscheiden (artikel 35), te weten:

- investeringen met een economisch nut (vergelijkbaar met het bedrijfsleven, waarbij het meerjarig economisch nut meeweegt in de activeringsgronden);
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijke nut.

Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Dit betekent onder andere dat alle gebouwen een economisch nut hebben.

In het BBV is opgenomen dat activa met een meerjarig economisch nut geactiveerd moeten worden. Daarnaast mag er op deze investeringen niet resultaatafhankelijk (extra) worden afgeschreven. Met andere woorden, activa met een meerjarig economisch nut moeten eenduidig worden geactiveerd en vervolgens dient er op consistente wijze te worden afgeschreven.

In de jaarrekening van Regio Rivierenland worden alleen investeringen geactiveerd met een economisch nut.

#### Afschrijvingstermijnen

Afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de volgende afschrijvingstermijnen:

Gronden	geen afschrijvingen
Bedrijfsgebouwen	tussen de 10 en 30 jaar
Machines, apparaten, installaties	tussen de 3 en 15 jaar
Overige materiële vaste activa	tussen de 5 en 10 jaar

De gronden en terreinen hebben betrekking op:

- de gronden van de kantoorgebouwen in Tiel;
- de gronden van milieustraten en het Avri-terrein in Geldermalsen die in erfpacht zijn uitgegeven aan Avri.

#### Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs.

#### Vlottende activa

Onder vlottende activa zijn opgenomen:

- Vorderingen
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.
- Overlopende activa
- Liquide middelen

### Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. In de gevallen waarin de invordering niet mogelijk blijkt te zijn, wordt tot afboeking wegens oninbaarheid overgegaan. De voorziening dubieuze debiteuren is ter dekking van het risico dat openstaande vorderingen op de balansdatum oninbaar blijken te zijn.

### Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

### Passiva

De voorzieningen, de vaste schulden, de vlottende schulden en de overlopende passiva zijn eveneens opgenomen tegen nominale waarde.

## **Toelichting op de balansposten - vaste activa**

### **Investerings met een economisch nut**

<b>Materiele vaste activa</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	<b>Gronden en terreinen</b>	<b>Bedrijfsgebouwen</b>	<b>Machines, apparaten en installaties</b>	<b>Overige mat. vaste activa</b>	<b>Totaal</b>
Boekwaarde ult. 2016	2.239	1.957	419	39	4.653
+ Investerings	0	8	35	25	67
- Desinvesterings	-	-	-	-	-
- Afschrijvingen	-	166-	185-	13-	364-
Boekwaarde ult. 2017	2.239	1.799	269	50	4.356
Cumulatieve afschrijving	-	2.239	912	85	3.236
Aanschafwaarde	2.239	4.037	1.181	135	7.592

In het kader van de afsplitsing van Avri heeft het bestuur van Regio Rivierenland besloten de gronden van de milieustraten en het Avri-terrein in Geldermalsen niet in eigendom over te dragen aan Avri, maar een zakelijk recht van erfpacht te vestigen. Het passeren van de notariële akte van de erfpacht is in 2017 afgewikkeld. De in erfpacht uitgegeven gronden hebben een boekwaarde van € 2.028.519.

Voor de specificatie van het bedrag van de investeringen van € 67.000 wordt verwezen naar de achterin de jaarrekening opgenomen tabel van de investeringskredieten.

### **Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen**

<b>Deelnemingen</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	<b>31-12 2016</b>	<b>31-12 2017</b>
ARN B.V.	267	267
Totaal	267	267

### ARN B.V.

De Regio participeert in de afvalverbrandingsinstallatie van ARN B.V, te Weurt. De Regio heeft 588 aandelen van nominaal € 454 waarvan 100% is gestort. Het totaal van de deelneming bedraagt € 266.952.



## Toelichting op de balansposten - vlottende activa

### Vorderingen op openbare lichamen

<b>Vorderingen op openbare lichamen</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	<b>31-12 2016</b>	<b>31-12 2017</b>
Vordering op Provincie (subsidies)	28	125
Vordering op gemeenten	731	1.232
Overige vorderingen	457	45
<b>Totaal</b>	<b>1.216</b>	<b>1.402</b>

### Toelichting bij de vorderingen op openbare lichamen

De vordering op de Provincie heeft betrekking op nog te ontvangen subsidiebedragen van lopende (subsidie-)projecten. In het algemeen verstrekt de Provincie een subsidievoorschot van 80% en bij de afwikkeling en subsidievaststelling na afloop van het begrotingsjaar wordt de slottermijn uitbetaald. De in de balans op 31 december 2017 opgenomen vordering heeft betrekking op de toegezegde provinciale subsidie voor Wmo-vervoer.

In de vordering op gemeenten is ondermeer het bedrag van de zogenaamde 'doorschuif-BTW' over 2017 van € 346.000 opgenomen. Gemeenten kunnen dit bedrag declareren bij het BTW-compensatiefonds.

De stijging van de vordering op gemeenten ten opzichte van 2016 wordt ondermeer veroorzaakt door:

- te ontvangen rijksbijdrage VSV-middelen 2017 (inzet bij RMC) € 316.000 (ontvangen in januari 2018);
- te factureren kosten Wmo-vervoer december 2017 € 228.000 (gefactureerd in januari 2018).

Het bedrag van de overige vorderingen op openbare lichamen bestaat uit het saldo van vorderingen en schulden op Avri, GGD Gelderland-Zuid, Omgevingsdienst Rivierenland (ODR), Regionaal Archief Rivierenland (RAR) en de provincie Gelderland.

De aanzienlijke daging van deze post ten opzichte van 2016 wordt veroorzaakt door het eenmalig hoge bedrag, dat Regio Rivierenland op 31 december 2016 te vorderen had van Avri voor de ICT-dienstverlening.

### Uitzettingen in 's Rijks Schatkist

Ultimo 2017 hadden we een bedrag van € 1.197.000 uitstaan bij de schatkist. In het begrotingsjaar 2017 hebben we maximaal € 250.000 buiten de schatkist gehouden. Dat is binnen de wettelijke kaders van het toegestane drempelbedrag (0,75% van de begroting met een ondergrens van € 250.000). Dagelijks wordt van het banksaldo bij de BNG het surplus boven € 250.000 afgeroomd en afgestort naar 's Rijks schatkist.

### Overige vorderingen

<b>Overige vorderingen</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	<b>31-12 2016</b>	<b>31-12 2017</b>
Vorderingen op derden	56	61
-/- Voorziening dubieuze debiteuren: Regiokantoor	5	5
<b>Totaal</b>	<b>51</b>	<b>56</b>

### Vorderingen op derden (€ 61.000)

De vorderingen op derden bestaat uit:

Debiteuren: € 22.000

Vennootschapsbelasting: € 2.000

Vooruitbetaalde bedragen en overige vorderingen: € 37.000

Een voorziening voor mogelijke oninbaarheid van € 5.000 wordt toereikend geacht.

### Liquide middelen

Liquide middelen Bedragen x € 1.000	31-12 2016	31-12 2017
Bank	250	250
<b>Totaal</b>	<b>250</b>	<b>250</b>

## Toelichting op de balansposten - vaste passiva

### Algemene reserves en bestemmingsreserves

Overzicht reserves Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2016	Toevoegingen 2017	Onttrekkingen 2017	Stand 31-12-2017
<b>Algemene reserves</b>				
Risicoreserve Contractgest. Dienstverlening	631	66	368	329
Algemene reserve Regiokantoor	474			474
<b>Subtotaal algemene reserves</b>	<b>1.105</b>	<b>66</b>	<b>368</b>	<b>803</b>
<b>Bestemmingsreserves</b>				
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	556		134	422
Speerpuntberaden	66		13	53
Communicatie	9			9
Klimaatbeheersing	43		6	37
Desintegratiekosten ontvlechtingen	544			544
Revolverend fonds Contractgest. Dienstverl.	30		5	25
<b>Subtotaal bestemmingsreserves</b>	<b>1.248</b>	<b>0</b>	<b>158</b>	<b>1.090</b>
<b>Totaal</b>	<b>2.353</b>	<b>66</b>	<b>526</b>	<b>1.893</b>

### Risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening

Doel:	De reserve is bedoeld om risico's in de bedrijfsvoering op te vangen welke kunnen ontstaan als gevolg van het leveren van maatwerk in de vorm van dienstverleningsovereenkomsten.
Aard:	Algemene reserve
Maximum/plafond:	30% van de uitgaven (door het Algemeen Bestuur in april 2011 vastgestelde maximum)
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De afname van het saldo van de reserve in 2017 wordt grotendeels veroorzaakt door de voorfinanciering van de uitgaven voor het glasvezelproject, die ten laste van de reserve komen (in totaal € 345.000 in 2017). Het bedrag van de onttrekking in de tabel van € 368.000 bestaat daarnaast uit de inzet voor tekorten bij de uitvoeringstaken van CgD (€ 23.000 voor het tekort bij Sociale recherche).

Het bedrag van de inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening is in lijn met het bedrag dat in de begroting/Bestuursrapportage 2017 is geraamd (€ 339.000).

De risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening heeft op 31 december 2017 een saldo gelijk aan 5,5% van de uitgaven van programma 2 Contractgestuurde dienstverlening en blijft daarmee ver onder het vastgestelde maximum van 30%.

### Algemene reserve Regiokantoor

Doel:	De reserve is bedoeld als buffervermogen voor het opvangen van financiële risico's en tekorten. De reserve wordt ingezet bij tekorten of als door het afbouwen of verdwijnen van taken overheadkosten niet meer binnen de begroting gedekt kunnen worden en frictiekosten ontstaan.
Aard:	Algemene reserve
Optimum:	Niet nader bepaald
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De omvang van de algemene reserve is voldoende voor het afdekken van de geïdentificeerde risico's. De reserve heeft een saldo van € 474.000.

### Reserve Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

Doel:	De reserve wordt gevoed uit jaarlijkse rijksbijdragen in de algemene taakstelling en door incidentele rijksbijdragen voor specifieke activiteiten om het aantal voortijdige schoolverlaters te verminderen. Voor zover er overschotten zijn worden deze aan de reserve toegevoegd, terwijl de tekorten eruit worden gedekt. Het overschot is bedoeld om eventuele risico's bij het beëindigen van de taak op te vangen. In de RMC-taak worden geen gemeentelijke bijdragen ontvangen.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	afhankelijk van de duur van de RMC-taak
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	Per saldo is in 2017 een bedrag van € 134.000 onttrokken uit de reserve voor de bekostiging van RMC-projecten. De inzet is in lijn met de begroting; in de Bestuursrapportage 2017 is een onttrekking van € 139000 geraamd. De reserve wordt de komende jaren verder afgebouwd en ingezet voor de financiering van RMC-projecten.

De in 2017 via de Gemeente Tiel ontvangen rijksbijdrage voor het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt bedraagt € 680.581. Dit is inclusief een bijstelling/nabetaling van € 15.436. In het boekjaar 2017 is een bedrag van € 814.139 besteed overeenkomstig de wettelijke bestedingsdoelen. Het tekort in 2017 van € 133.558 is gedekt uit de reserve Regionaal Meld – en Coördinatiepunt. De reserve RMC heeft op 31 december 2017 een saldo van € 422.622.

### Reserve speerpuntberaden

Doel:	De reserve kan worden ingezet voor de financiering van uitgaven die gerelateerd zijn aan de speerpuntberaden en de uitvoering van het Ambitiedocument, alsmede uitgaven voor activiteiten op het gebied van Lobby & Branding.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	In 2017 is een bedrag van € 13.000 ingezet ten behoeve van het opzetten van een Regionaal investeringsfonds (RIF).

### Reserve communicatie

Doel:	De reserve wordt ingezet voor de financiering van maatregelen gericht op verbetering van de communicatie.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Laatste jaar van aanwending is voorzien in 2018/2019, mogelijk met nog een uitloop naar 2020.
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De reserve heeft op 31 december 2017 een saldo van € 9.000. De reserve wordt ingezet ten behoeve van verbetering van de communicatie in de regio.

### Reserve Klimaatbeheersing

Doel:	Het Algemeen Bestuur van Regio Rivierenland heeft op 15 januari 2014 ingestemd met herbestemming van de reserve Extra kapitaallasten 2012 en inzet van het saldo van € 61.000 ten behoeve van klimaatbeheersingsmaatregelen bij het Regiokantoor.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	De reserve valt in 10 jaar vrij gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investeringen in klimaatbeheersingsmaatregelen bij het Regiokantoor.

### Reserve desintegratiekosten ontvlechtingen

Doel:	De reserve wordt ingezet voor de financiering van de desintegratiekosten (kosten van achterblijvende overhead), die een direct gevolg zijn van ontvlechtingen van bedrijfsonderdelen. De reserve is gevoed uit ontvangen bijdragen van GGD Gelderland-Zuid in de periode van 1.7.2013 t/m 31.12.2015.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	GGD Gelderland-Zuid heeft in de jaren 2013, 2014 en 2015 een vergoeding voor desintegratiekosten betaald van in totaal € 638.500. Deze bedragen zijn volledig in de reserve gestort. In de periode vanaf 1 juli 2013 is van de reserve in totaal € 95.000 ingezet. De reserve heeft op 31 december 2017 een saldo van € 543.500. De reserve kan in de toekomst worden ingezet voor de bekostiging van niet afgebouwde c.q. niet afbouwbaar desintegratiekosten.

### Revolverend fonds Contractgestuurde dienstverlening

Doel:	De reserve is in 2014 ingesteld voor de financiering van kosten die noodzakelijk zijn om nieuwe activiteiten voor de gemeenten te ontwikkelen of de uitvoering van bestaande taken te verbeteren.
Aard:	Bestemmingsreserve
Optimum:	Niet van toepassing
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	In 2017 is vanuit het fonds een bedrag van (afgerond) € 5.000 ingezet voor de financiering van projectkosten voor Leefbaarheid.

## Voorzieningen

<b>Overzicht voorzieningen</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 31-12-2016	Toevoeg. 2017	Onttrekk. 2017	Stand 31-12-2017
Voorziening onderhoud gebouwen Tiel	137	66	29	174
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>137</b>	<b>66</b>	<b>29</b>	<b>174</b>

### Voorziening onderhoud gebouwen

Doel:	Voor de bedrijfsgebouwen in Tiel (J.S. de Jongplein en Burg. van Lidth de Jeudelaan) is een voorziening gevormd voor de periodieke uitgaven voor groot onderhoud en renovaties. Jaarlijks wordt vanuit de exploitatie een bedrag aan de voorziening toegevoegd.
Aard:	Egalisatievoorziening
Optimum:	Op basis van geactualiseerd (meerjarig) onderhoudsplan
Laatste jaar aanwending:	Niet van toepassing
Beoordeling omvang en toelichting toevoegingen en onttrekkingen:	In 2017 zijn voor een bedrag van € 29.000 onderhoudskosten ten laste van de voorziening gekomen.

### **Vaste schulden langer dan één jaar**

<b>Leningenportefeuille</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>						
<b>Naam</b>	<b>Oorspr. hoofdsom</b>	<b>Rente</b>	<b>Looptijd</b>	<b>Afgelost in</b>	<b>Stand 31-12-2016</b>	<b>Stand 31-12-2017</b>
Lening BNG	5.000	4,335%	20 jaar	2027	2.563	2.313
<b>Totaal vaste schulden:</b>					<b>2.563</b>	<b>2.313</b>

Het totaal van de rentelasten van deze lening bedraagt in 2017: € 104.782.

### **Toelichting op de balansposten - vlottende passiva**

#### **Overige schulden**

<b>Overzicht overige schulden</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	31-12-2016	31-12-2017
Overige schulden	647	928
<b>Totaal overige schulden</b>	<b>647</b>	<b>928</b>

De balanspost "overige schulden" bestaat uit het saldo van crediteuren (€ 631.000), te betalen loonheffing (€ 203.000), pensioenpremies (€ 41.000) en te betalen BTW (€ 53.000).

#### **Overlopende passiva**

De 'Nog te besteden gelden van derden' zijn als volgt gespecificeerd:

<b>Overheidsuitkeringen met een specifiek bestedingsdoel</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 31-12-2016	Inkomsten 2017	Bestedingen 2017	Stand 31-12-2017
RMC projecten	0	236	42	194
Uitvoering Versis/Basismobiliteit 2017	899	125	742	282
Uitvoering Versis/Basismobiliteit 2018	0	510	0	510
Projecten Regionaal Investeringsfonds (RIF) 2017		715	93	622
Platform Zelfredzaam	98	52	56	93
Toekomstbestendig organiseren samenwerking WMO/Jeugd	3		3	0
Transitie WMO/Jeugd	23		13	9
Woonagenda		60	56	4
Regionaal project Leefbaarheid	3	29	32	0
Project Recreatiegebied de Zandmeren fase 2	25		25	0
Project Fruitrijk fase 2	30		30	0
Versterken logistieke ecosysteem Rivierenland	0	205	13	192
Biobased economy	9		9	0
Regionaal Verkeersmodel	8	29	38	0
Opzetten mobiliteitsplan	13		13	0
Mobiliteit	88		41	47
RW- POA Rivierenland	295	14	309	0
<b>Totaal overlopende passiva</b>	<b>1.494</b>	<b>1.975</b>	<b>1.514</b>	<b>1.954</b>

### Overige overlopende passiva

Hieronder zijn de nog te betalen kosten opgenomen, zoals te betalen rente van de BNG-geldlening, te betalen huisvestings- en kantoorkosten, te betalen kosten van ingehuurd personeel en adviseurs, te betalen accountantskosten en overige nog te betalen bedragen.

## Toelichting op de balansposten - overig

### Borgstellingen en garantstellingen

Regio Rivierenland heeft geen borgstellingen en/of garantstellingen.

### Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

Onderstaande tabel geeft een beeld van de meerjarige financiële verplichtingen waar Regio Rivierenland aan verbonden is. De bedragen in de kolom omvang betreffen jaarlasten.

De verlofdagenverplichting betreft de stand op 31 december.

	Omvang (x € 1.000)	Einde contract
Schoonmaak	47	Variabel
Tuinonderhoud	15	Variabel
Leaseverplichtingen auto's (Management + Sociale Recherche)	77	Variabel
Salarisadministratie	15	31-12-2019
Verlofdagenverplichtingen 31-12-2017	87	n.v.t.

### Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

# Stand van zaken investeringskredieten

## Investerings

<b>Overige investeringen Regiokantoor</b> <i>Bedragen x € 1.000</i>	Jaar van investering	Krediet	Stand 1/1/2017	Uitgaven 2017	Stand 31/12/2017	Status
Verbouwingen pand Burg. Lidth de Jeudeln	2013	150	16	8	8	
Servers 2015	2015	63	45	0	45	
Netwerkapparatuur 2015	2015	100	100	0	100	
Software 2015	2015	100	86	0	86	
Infrastructuur 2014-2015	2015	205	59	14	45	
Werkplekken 2015	2015	50	25	7	17	
Klimaatbeheersing vergaderruimten	2017	15		14	1	gereed
Vervanging kantoormeubilair	2017	25		25	-	gereed
<b>Totaal investeringsuitgaven</b>				<b>67</b>		

### Toelichting

Het restkrediet Verbouwing pand van Lidth de Jeudelaan wordt in 2018 aangewend voor aanpassingen in de inrichting van het kantoorpand. De investering in 2017 van € 8.000 heeft betrekking op aanpassingen van de entree.

De investeringen in infrastructuur en ICT-werkplekken betreffen reguliere vervangingen overeenkomstig het ICT-investeringsplan 2015/2016.

Voor de investeringskredieten Klimaatbeheersing vergaderruimten en Vervanging kantoormeubilair is via de bestuursrapportage 2017 goedkeuring verleend. Beide investeringen zijn conform planning in 2017 uitgevoerd overeenkomstig de kredietafspraken.

# Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht gemeentelijke bijdrage

	Primitieve begroting 2017	Mutaties Berap 2017	Mutaties jaarrekening 2017	Jaarrekening 2017	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	West Maas en Waal	Zaltbommel	Totaal gefactureerd regio gemeenten
Aantal inwoners per 1 januari 2016	238.326	238.326	238.326	238.326	26.208	27.647	26.342	11.105	24.088	23.051	12.126	41.502	18.708	27.549	238.326
<b>Programma 1: Regionale samenwerking</b>	<b>1.785.930</b>	<b>0</b>	<b>-138.585</b>	<b>1.647.345</b>	<b>196.393</b>	<b>207.177</b>	<b>197.398</b>	<b>83.217</b>	<b>180.507</b>	<b>172.736</b>	<b>90.868</b>	<b>311.001</b>	<b>140.191</b>	<b>206.442</b>	<b>1.785.930</b>
Algemene bestuursondersteuning	1.309.837	-663.254	-42.482	604.101	71.103	75.007	71.466	30.128	65.351	62.538	32.898	112.596	50.755	74.741	646.583
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	566.093	663.254	-70.289	1.159.058	135.188	142.610	135.879	57.282	124.252	118.903	62.549	214.078	96.501	142.105	1.229.347
Treasury	-110.000		-6.161	-116.161	-12.096	-12.761	-12.158	-5.126	-11.118	-10.639	-5.597	-19.155	-8.635	-12.715	-110.000
Onvoorziene uitgaven	20.000		-20.000	0	2.199	2.320	2.211	932	2.021	1.934	1.018	3.483	1.570	2.312	20.000
Vennootschapsbelasting	0		347	347	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Voordeel huisvestingskosten o.b.v. inbreng ODR</b>	<b>-116.306</b>	<b>0</b>	<b>-32.876</b>	<b>-149.182</b>	<b>-18.798</b>	<b>-10.892</b>	<b>-13.508</b>	<b>-2.297</b>	<b>-11.493</b>	<b>-11.116</b>	<b>-9.538</b>	<b>-7.805</b>	<b>-13.063</b>	<b>-17.796</b>	<b>-116.306</b>
<b>Totaal gemeentelijke bijdrage</b>	<b>1.669.624</b>	<b>0</b>	<b>-171.461</b>	<b>1.498.163</b>	<b>177.595</b>	<b>196.285</b>	<b>183.890</b>	<b>80.920</b>	<b>169.014</b>	<b>161.620</b>	<b>81.330</b>	<b>303.196</b>	<b>127.128</b>	<b>188.646</b>	<b>1.669.624</b>
<b>Gerealiseerd resultaat jaarrekening 2017</b>					<b>-20.553</b>	<b>-19.156</b>	<b>-19.136</b>	<b>-7.107</b>	<b>-17.256</b>	<b>-16.546</b>	<b>-9.747</b>	<b>-26.339</b>	<b>-14.571</b>	<b>-21.050</b>	<b>-171.461</b>



## Bijlage 2: Controleverklaring